

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

Problematika integrace v České republice

Bakalářská práce

Mgr. Jitka Dvořáková, Ph.D.

2007

Šárka Novotná

Problems of Integration in the Czech Republic

The theme of this thesis – Problems of integration in the Czech Republic – is very important sphere which I wanted to learn more about.

In these days the problems of integration are highly actual themes. Presently almost 358000 foreigners live in the Czech Republic and it is assumed that this number will be higher. The integration is a process of the consecutive integrating to the vernacular society. In this theme there are several spheres where is necessary focus on eg. legal form of foreigners position, habitation, occupation and education of foreigners and also work with the Czech population especially through the medium of the press. The people in the Czech Republic are afraid of the incoming foreigners. They fear for a job loss or loosing our specific culture. In addition all the world fear for the terrorist attack. Integration of the foreigners is a base for their well-content living in our country.

In the theoretical part of this thesis there are possibilities of legal staying in the Czech Republic, legal form of this problem and all spheres of the integration processed in. There is also non-profit organization work and social work with the immigrants and asylum seekers described there.

The objectives of this work were to detect the obstacles to integration of asylum seekers and immigrants. The research was performed by the method of questioning technique of questionnaire. The informants were the employees of the non-profit organizations, which are concerned with these problems. I suppose that the objectives of the thesis were realized.

Actually there are several impediments in integration in our country. Insufficient knowledge of the Czech language is one of them. But there are also the others as unprofessional officers, problems with accommodation etc. In my opinion the greatest obstruction is the xenophobia of the Czech public. It is necessary to work with the Czech people affectively and in the long-term to teach them forbearance.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Problematika integrace v České republice vypracovala samostatně a použila jsem jen pramenů, které cituji a uvádím v příložené bibliografii.

V Českých Budějovicích 20. srpna 2007

Šárka Novotná

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce Mgr. Jitce Dvořákové, Ph.D. za odborné vedení a konzultace, které pomohly ke zpracování této práce.

OBSAH

Úvod	10
1. Současný stav.....	11
1.1. <i>Problematika cizinců v současné Evropě</i>	11
1.2. <i>Operacionalizace základních pojmů</i>	12
1.3. <i>Legální pobyt na území České republiky</i>	13
1.3.1. Právní tituly umožňující legální pobyt na území ČR	13
1.3.2. Trvalý pobyt na území ČR.....	13
1.3.3. Státní občanství.....	15
1.3.4. Získávání a pozbytí azylu.....	17
1.3.5. Doplnková ochrana.....	19
1.4. <i>Legislativní úprava problematiky cizinců</i>	19
1.4.1. Mezinárodní právní dokumenty	19
1.4.2. Právní dokumenty České republiky.....	20
1.5. <i>Státní orgány ČR a dokumenty působící v oblasti integrace cizinců</i>	21
1.5.1. Státní orgány ČR zabývající se problematikou cizinců	21
1.5.2. Koncepce integrace cizinců na území ČR.....	22
1.5.3. Státní integrační program.....	23
1.6. <i>Zaměstnávání cizinců v České republice</i>	27
1.7. <i>Imigranti v České republice</i>	29
1.8. <i>Nelegální migrace</i>	30
1.9. <i>Integrační azylová střediska</i>	32
1.10. <i>Sociální práce s cizinci</i>	32
1.10.1. Sociální práce s žadateli o mezinárodní ochranu.....	32
1.10.2. Sociální práce s azylanty a imigranty.....	35
1.11. <i>Nestátní neziskové organizace zabývající se integrací azylantů a imigrantů</i> ...	36
1.11.1. Činnost nestátních neziskových organizací	36
1.11.2. Spolupráce Ministerstva práce a sociálních věcí s nestátními neziskovými organizacemi.....	37
1.11.3. Projekty nestátních neziskových organizací	38
1.12. <i>Xenofobie a rasová diskriminace</i>	39
2. Cíl práce a hypotézy	41
2.1. <i>Cíl práce</i>	41
2.2. <i>Hypotéza</i>	41
3. Metodika	42
3.1. <i>Použitá metoda výzkumu</i>	42
3.2. <i>Charakteristika výzkumného souboru</i>	42
4. Výsledky.....	44
5. Diskuse	65
6. Závěr	71
7. Seznam použité literatury	72
8. Klíčová slova.....	76
9. Přílohy.....	77

ÚVOD

Bakalářskou práci na téma Problematika integrace v České republice jsem si vybrala, protože se jedná o velmi zajímavou oblast, o které jsem se chtěla dozvědět více. Problematika integrace je v posledních letech velmi aktuální téma v České republice i na celém světě a vnímání cizinců není příliš dobré. Lidé se obávají, že je příchod migrantů o něco okrádá, o zaměstnání, o kulturu. Navíc zde panují obavy z teroristických útoků. Z těchto i dalších důvodů není integrace v České republice právě ideální. Proto jsem se rozhodla odhalit překážky, které integraci brání.

V současné době pobývá legálně v České republice necelých 358 000 cizinců a právě jejich bezproblémové soužití s českou majoritou je podle mého názoru tím nejdůležitějším. S integrací souvisí mnoho oblastí, na které je potřeba se zaměřit. Jedná se například o právní úpravu postavení cizinců, bydlení, zaměstnávání a vzdělávání cizinců, práci s českou veřejností zejména prostřednictvím médií i činnost nestátních neziskových organizací a jiných institucí zabývajících se touto problematikou.

Bakalářská práce se skládá z teoretické a praktické části. V teoretické části jsou zpracovány možnosti legálního pobytu cizinců na území ČR, legislativní úpravy této problematiky, státní orgány a dokumenty vztahující se na integraci, postupy při zaměstnávání cizinců, postavení imigrantů, problematika nelegální migrace v ČR, sociální práce s cizinci a dále činnost nestátních neziskových organizací a jejich projekty, které napomáhají integraci azylantů a imigrantů. V praktické části jsem se zaměřila na odhalení překážek v integraci pomocí názorů pracovníků nestátních neziskových organizací, kteří pracují s azylanty a imigranty.

1. SOUČASNÝ STAV

1.1. Problematika cizinců v současné Evropě

Aby se přistěhovalci cítili být součástí dané společnosti, je podle Niessena a Schibela nutné jim poskytnout spravedlivé zacházení a správné nástroje k plné účasti v životě v té dané společnosti.

Niessen a Schibel dále uvádějí, že na zasedání Evropské rady v Soluni v červnu 2003 hlavy států a vlád zdůraznily význam rozvoje spolupráce, výměny zkušeností a informací na úrovni EU s cílem vzájemného předávání nových poznatků, a to v rámci skupiny národních kontaktních míst pro integraci. V České republice je tímto místem Ministerstvo práce a sociálních věcí – oddělení integrace cizinců.

Celá Evropa se v posledních letech potýká s navýšením a nejrůznějšími důsledky mezinárodní migrace. Většina států Evropské unie je ovlivněna migračními pohyby. Některé země, mezi nimi i Česká republika, se změnili z emigračních na imigrační a jsou nově konfrontovány s problémem integrace. Podle Českého statistického úřadu bylo v České republice k 30.6.2007 celkem 357 987 legálně pobývajících cizinců.

Niessen a Schibel poukazují na to, že koncepce a praxe v otázce integrace se v jednotlivých státech liší v důsledku specifické historie přistěhovalectví, ale i rozdílností politických režimů a odlišností v úloze vlád a občanské společnosti.

Ministerstvo vnitra České republiky zdůrazňuje, že požadavek integrace cizinců a rozvoj vztahů mezi komunitami je jedním z přirozených důsledků migrace.

Niessen a Schibel také tvrdí, že nové členské státy EU tradičně kladly spíše důraz na problémy menšin než na integraci přistěhovalců. S tímto problémem se podle mého názoru ztotožňuje i většina českých odborníků na tuto problematiku.

Cousseyová uvádí oblasti, na které by se měly vlády jednotlivých zemí při integraci cizinců zaměřit. Podle Cousseyové se jedná o tyto oblasti:

- právní opatření
- zaměstnání
- bydlení

- zdravotnictví a další služby
- kultura, jazyk a náboženství
- vzdělávání
- sdělovací prostředky
- funkce vlády
- monitorování a vyhodnocení

1.2. Operacionalizace základních pojmů

Terminologie týkající se této problematiky je nejednotná a definice se v jednotlivých zdrojích literatury velmi liší.

Cizincem je podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky každá fyzická osoba, která není občanem České republiky, a to včetně občanů Evropské unie.

UNHCR definuje uprchlíka jako osobu, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů.

Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl podle zákona číslo 437/2006 Sb., o azylu udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.

Ministerstvo vnitra definuje imigraci jako změnu místa pobytu směrem do regionu a imigranta pak jako osobu, které přichází do země za účelem dlouhodobějšího pobytu. Odborná veřejnost považuje za imigranta cizince pobývajícího zde z ekonomických důvodů a to po dobu delší jednoho roku.

Integrace je pak Ministerstvem vnitra chápána jednak jako proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva; a jednak jako komplexní jev, který má své podmínky a politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské aspekty.

„Integrace je nepřetržitý oboustranný proces, který se opírá o vzájemná práva a odpovídající povinnosti přistěhovalců i hostitelské společnosti.“ (Faull, Jonathan in Niessen – Schibel, 2005, 5. str.).

1.3. Legální pobyt na území České republiky

1.3.1. Právní tituly umožňující legální pobyt na území ČR

Cizinec může na území České republiky pobývat přechodně nebo trvale. Právních titulů, které umožňují legální pobyt na území České republiky, je několik. Podle Průvodce pro cizince se jedná o:

- Krátkodobá víza, především vízum do 90 dní pobytu, dále výjezdní vízum, letištní vízum a průjezdní vízum
- Vízum, opravňující k pobytu nad 90 dní
- Vízum k pobytu nad 90 dní za účelem strpění pobytu na území ČR
- Povolení k trvalému pobytu
- Poskytnutí dočasné ochrany na území ČR
- Udělení azylu
- Udělení občanství ČR

Každý z těchto právních titulů má svá specifika a omezení.

1.3.2. Trvalý pobyt na území ČR

Cizinec s trvalým pobytem na území ČR má podle Informační publikace pro cizince Česká republika ve většině oblastí života stejné postavení jako občan České republiky. Podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky může cizinec pobývat na území v rámci trvalého pobytu na základě povolení k pobytu nebo rozhodnutím příslušného orgánu o svěření cizince do náhradní výchovy. Zákon uvádí, že povolení k trvalému pobytu nemůže být uděleno občanům Evropské Unie, pro ně a jejich rodinné příslušníky je určeno zvláštní pobytové povolení, které je také upraveno v zákoně o pobytu cizinců na území České republiky.

Povolení k trvalému pobytu se podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky vydá bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území pouze cizinci, který o vydání tohoto povolení žádá z humanitárních důvodů, zejména pokud je tento cizinec manželem azylanta a toto manželství vzniklo před vstupem azylanta na území ČR, nezletilým dítětem azylanta nebo dítětem, které je závislé na péči azylanta, nebo byl – li tento cizinec v minulosti státním občanem České republiky. Dále je podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky oprávněn podat tuto žádost cizinec, který podává žádost z důvodů vhodných zřetele, cizinec, jehož pobyt na území je v zájmu České republiky nebo cizinec, který je nezletilým nebo zletilým nezaopatřeným dítětem cizince, který na území ČR pobývá na základě povolení k trvalému pobytu, pokud je důvodem žádosti společné soužití těchto cizinců.

Po čtyřech letech nepřetržitého pobytu na území se podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky vydá povolení k trvalému pobytu cizinci, který pobývá na území ČR v rámci přechodného pobytu po ukončení azylového řízení, pokud o vydání tohoto povolení žádá neprodleně po skončení azylového řízení a toto řízení trvalo nejméně dva roky.

Po pěti letech nepřetržitého pobytu na území se podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky vydá povolení k trvalému pobytu každému cizinci.

Do doby nepřetržitého pobytu se podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky započítává doba pobytu na území na vízum pobytu na devadesát dnů a na povolení k dlouhodobému pobytu, pobyt na tato povolení za účelem studia se do doby pobytu započítává jednou polovinou. Zákon o pobytu cizinců na území České republiky uvádí, že se nesmí jednat o studium na základě mezinárodní smlouvy nebo rozhodnutí vlády ČR o poskytnutí zahraniční pomoci.

Jak uvádí Informační publikace pro cizince Česká republika, žádost o povolení k trvalému pobytu lze podat na zastupitelském úřadě nebo na Policii ČR, a to na úředním tiskopise. Zákon o pobytu cizinců na území České republiky uvádí náležitosti, které je cizinec povinen přiložit k žádosti o povolení k trvalému pobytu, jedná se například o cestovní doklad, listinný doklad potvrzující účel pobytu na území, výpis

z evidence Rejstříku trestů, doklad o zajištění prostředků k trvalému pobytu na území, doklad o zajištění ubytování na území a další.

Podle Informační publikace pro cizince Česká republika rozhoduje o žádostech o povolení k trvalému pobytu ve většině případů cizinecká policie příslušná podle místa pobytu cizince ve správním řízení. Informační publikace pro cizince dále uvádí, že proti rozhodnutí lze podat do patnácti dnů odvolání, a pokud by bylo i toto rozhodnutí zamítavé, může cizinec podat do dvou měsíců ode dne doručení žalobu k Městskému soudu v Praze. Podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky je rozhodnutí, kterým je cizinci povolen trvalý pobyt na území, vykonatelné dnem jeho převzetí.

Zákon o pobytu cizinců na území České republiky uvádí důvody pro nevydání povolení k pobytu, jedná se o případy, kdy cizinec nedodá potřebné náležitosti, je evidován v evidenci nežádoucích osob, trpí závažnou nemocí a podobně.

Platnost povolení zaniká dle zákona o pobytu cizinců na území České republiky, když cizinec získá státní občanství ČR, nabude právní moci rozsudek o trestu vyhoštění nebo cizinec zemře. Policie může také platnost povolení zrušit, v zákoně o pobytu cizinců na území České republiky jsou vyjmenovány konkrétní události, které k tomu policii opravňují.

Pobyt cizince svěřeného do náhradní výchovy rozhodnutím příslušného orgánu je podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky dalším způsobem získání trvalého pobytu na území, a to v případě, že alespoň jedna fyzická osoba, které je cizinec svěřen do péče, má trvalý pobyt na území České republiky nebo území nachází ústav, ve kterém je dítě umístěno.

1.3.3. Státní občanství

Základními způsoby nabývání státního občanství ČR jsou narození a udělení. Podle zákona o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky nabude dítě narozením státního občanství ČR, pokud je alespoň jeden rodič státním občanem České republiky nebo pokud se dítě narodilo na území ČR, jeho rodiče jsou osobami bez státního občanství a alespoň jeden z rodičů má trvalý pobyt na území České republiky.

Čáková uvádí, že státní občanství České republiky může udělit Ministerstvo vnitra na základě žádosti pouze cizinci nebo osobě bez státního občanství, která současně splňuje tyto podmínky:

- má na území České republiky ke dni podání žádosti po dobu nejméně pěti let povolen trvalý pobyt a po tuto dobu se zde převážně zdržuje
- prokáže, že nabytím státního občanství České republiky pozbude své dosavadní občanství, nebo prokáže, že pozbyla své dosavadní občanství, nejde-li o osobu bez státního občanství nebo osobu s přiznaným azylem
- nebyla v posledních pěti letech odsouzena pro úmyslný trestný čin
- prokáže pohovorem před příslušným úřadem znalost českého jazyka
- plní povinnosti vyplývající ze zákona o pobytu cizinců na území České republiky a povinnosti vyplývající ze zvláštních předpisů upravujících veřejné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení, důchodové pojištění, daně, odvody a poplatky

Jak dále uvádí Čáková, za určitých podmínek lze prominout splnění podmínky povoleného trvalého pobytu, podmínku prokázání znalosti českého jazyka a podmínku spočívající v prokázání o pozbytí dosavadního státního občanství.

Čáková píše, že žádost o udělení státního občanství bývá psána volnou formou, žádný právní předpis nestanoví její obsah, mělo by z ní však být patrné, kdo ji podává a čeho se týká. Zákon o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky uvádí, že žádost má být adresována Ministerstvu vnitra a podává se většinou u krajského úřadu (v Praze u úřadu městské části, ve městech Brno, Plzeň a Ostrava u magistrátů těchto měst) příslušného podle místa trvalého pobytu cizince.

Jak píše Čáková, úřad příslušný k podání žádosti vyplní se žadatelem dotazník a pohovorem ověří jeho znalost českého jazyka.

Informační publikace pro cizince Česká republika píše, že příslušný úřad poté přiloží k žádosti o udělení státního občanství své stanovisko, stanovisko obecního úřadu z místa trvalého pobytu žadatele a další doklady a vše zašle prostřednictvím cizinecké policie, která také připojí své stanovisko, Ministerstvu vnitra, které rozhodne. Podle této publikace musí Ministerstvo vnitra rozhodnout do 90 dnů a během posuzování žádosti

ve většině případů předvolá žadatele k osobnímu pohovoru. Jak informační publikace uvádí dále, pokud Ministerstvo vnitra žádost zamítne, lze se odvolat k ministru vnitra. V případě zamítavého rozhodnutí ministra může žadatel podat žalobu u Městského soudu v Praze.

Podle informační publikace pro cizince skládá v případě kladného rozhodnutí cizinec státoobčanský slib před tajemníkem místně příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností a zároveň obdrží Listinu o udělení státního občanství ČR. Státním občanem České republiky se cizinec stává teprve složením slibu. V informační publikaci pro cizince Česká republika se také říká, že cizinec musí za udělení státního občanství uhradit správní poplatek ve výši 10 000 Kč.

Čáková se zmiňuje i o udělení státního občanství dítěti, které mohou rodiče nebo jeden z nich zahrnout do své žádosti, pokud se jedná o dítě mladší osmnácti let. Jak Čáková uvádí, musí být k takové žádosti připojeny následující dokumenty: rodný list dítěte; potvrzení, že dítě nabytím českého státního občanství pozbude dosavadní státní občanství; souhlas druhého rodiče se změnou státního občanství dítěte, pokud podává žádost jen jeden z rodičů.

1.3.4. Získávání a pozbytí azylu

Podle zákona číslo 437/2006 Sb., o azylu se azyl cizinci udělí, pokud se v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjistí, že je tento cizinec pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo že má cizinec odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má a nebo, pokud je osobou bez státní příslušnosti, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Dále tento zákon uvádí, že pokud v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebudou zjištěny důvody pro udělení azylu, může být v individuálních případech udělen humanitární azyl, je-li to hodné zvláštního zřetele.

Jak uvádí Uherek, o udělení azylu rozhoduje Ministerstvo vnitra České republiky, přičemž je azyl udělován na dobu neurčitou.

Další možností je podle zákona o azylu azyl za účelem sloučení rodiny, ten může být udělen rodinnému příslušníkovi osoby, které byl udělen azyl, a to i v případě, že u tohoto rodinného příslušníka nebyly zjištěny důvody pro udělení azylu. Rodinným příslušníkem může být podle tohoto zákona manžel azylanta, svobodné dítě azylanta mladší 18 let, rodič azylanta mladšího 18 let nebo zletilá osoba odpovídající za nezletilého bez doprovodu. Zákon o azylu dále říká, že pro udělení azylu manželovi nebo manželce azylanta je nezbytné, aby manželství trvalo před udělením azylu azylantovi.

Frištenská a Dluhošová upozorňují, že žádost o azyl je zamítnuta, pokud ji žadatel podává z ekonomických důvodů, pokud žadatel uvedl nesprávné údaje o své totožnosti nebo jiné nepravdivé údaje, když podal žadatel žádost opakovaně, a to ze stejných důvodů, ze kterých mu již byla zamítnuta, pokud neprokázal skutečnosti, které by svědčily o tom, že byl nebo mohl být pronásledován a nebo pokud žadatel přichází nebo pochází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečný stát.

Azyl zaniká podle zákona číslo 437/2006 Sb. smrtí azylanta nebo prohlášením azylanta za mrtvého, dále udělením státního občanství České republiky nebo písemným prohlášením azylanta, ve kterém se vzdává azylu.

Podle zákona o azylu může být azyl také odejmut, pokud azylant před jeho udělením uvedl nepravdivé údaje nebo zamlčel podstatné skutečnosti, jestliže azylant dobrovolně znovu využil ochrany státu, jehož je státním občanem, pokud azylant znovu nabyl dobrovolně státní občanství státu, který opustil z odůvodněné obavy z pronásledování, dále pokud azylant nabyl nové státní občanství, a má proto možnost požívat ochranu tohoto státu, jestliže azylant pobývá dobrovolně ve státě, který opustil z důvodů, na jejichž základě mu byl udělen azyl, pokud může azylant užívat ochrany státu, jehož je státním občanem, protože důvody pro udělení azylu již pominuly, to samé platí o azylantovi bez státní příslušnosti a státě, kde bylo jeho poslední trvalé bydliště. Dále je podle zákona číslo 437/2006 Sb. azyl odejmut, pokud existují oprávněné důvody považovat azylanta za nebezpečí pro bezpečnost státu, pokud byl azylant pravomocně odsouzen za zvlášť závažný trestný čin nebo pokud azylant měl být nebo je vyloučen z možnosti udělit azyl podle § 15, například se dopustil trestného činu

proti míru nebo se dopustil činů, které jsou v rozporu se zásadami a cíli Organizace spojených národů. Jak uvádí zákon o azylu, může být odejmut i azyl udělený za účelem sloučení rodiny, a to v případě, že zaniknou důvody, pro které byl udělen a nenaleznou se jiné opodstatněné důvody pro jeho ponechání. To samé platí u humanitárního azylu.

1.3.5. Doplnková ochrana

Podle zákona číslo 437/2006, o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje podmínky pro udělení azylu v případě, kdy se v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjistí, že existují důvodné obavy, že pokud by byl vrácen do státu, jehož je občanem nebo, pokud je osobou bez státního občanství, do státu posledního trvalého bydliště, hrozilo by mu nebezpečí vážné újmy jako je například uložení nebo vykonání trestu smrti, mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo pokud by vycestování tohoto cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Zákon o azylu však uvádí podmínku, že takovýto cizinec nemůže nebo není ochoten z důvodu tohoto nebezpečí využít ochrany státu, jehož je občanem nebo zde má poslední trvalé bydliště.

Zákon o azylu dále uvádí možnost udělení doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny, a to rodinnému příslušníkovi osoby požívající doplňkové ochrany. V zákoně jsou však uvedeny podmínky, které musí rodinný příslušník splňovat.

V zákoně číslo 437/2006 jsou také uvedeny důvody odnětí a zániku doplňkové ochrany, tyto důvody jsou téměř shodné s důvody odnětí a zániku azylu.

1.4. Legislativní úprava problematiky cizinců

1.4.1. Mezinárodní právní dokumenty

Prvním mezinárodním dokumentem, který upravoval postavení uprchlíků, byla Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951. Jak uvádí UNHCR, obsahuje Úmluva dodnes platnou definici uprchlíka a jsou zde vyjmenována základní práva

uprchlíků. Klíčovým ustanovením Úmluvy je podle UNHCR zákaz navracení uprchlíka do zemí, kde by mu hrozilo pronásledování. Přestože byla Úmluva schválena již před tolika lety a za zcela jiné celosvětové situace, než která je nyní, má podle slov UNHCR stále svůj význam.

Dalšími mezinárodními dokumenty jsou například Evropská úmluva o lidských právech, která zaručuje základní lidská práva pro všechny bez rozdílu, či Evropská sociální charta, která podle Cousseyové upravuje například ochranu migrujících pracovníků a jejich rodin.

Samostatnou částí jsou nejrůznější směrnice Evropské unie. Cizinci.cz uvádějí například Směrnici Rady 2005/85/ES, která stanoví minimální normy o řízení v členských státech o přiznávání a odmítání postavení uprchlíka nebo Směrnici Rady 2003/86/ES, která upravuje právo na sloučení rodin. Po vstupu České republiky do Evropské unie má náš stát povinnost řídit se těmito směrnici a postupně jim přizpůsobovat vnitrostátní právní předpisy.

1.4.2. Právní dokumenty České republiky

Kromě obecných právních předpisů, kterými jsou Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod, upravují problematiku cizinců v České republice zejména tyto právní předpisy:

- zákon o pobytu cizinců na území České republiky
- zákon o azylu
- zákon o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky
- zákon o dočasné ochraně cizinců
- zákon o zaměstnanosti
- zákoník práce
- zákon o živnostenském podnikání
- zákon o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

- zákon o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení
- zákon o sociálně – právní ochraně dětí
- zákon o veřejném zdravotním pojištění
- zákon o důchodovém pojištění
- zákon o nemocenském pojištění
- zákon o státní sociální podpoře
- správní řád
- zákon o Policii ČR

Vzhledem k nutnosti sjednocování naší legislativy s legislativou Evropské unie dochází k častým novelizacím zákona o azylu a zákona o pobytu cizinců na území České republiky. V posledních měsících je mezi odbornou veřejností živá debata o právě chystané novele zákona o azylu. Na webových stránkách Poradny pro občanství, občanská a lidská práva je dokonce vyvěšena petice proti schválení novel obou zákonů v navrhované podobě.

Podle Poradny pro občanství, občanská a lidská práva se odborníci obávají více restriktivního přístupu k žadatelům o mezinárodní ochranu. Souhlas s obsahem petice vyjádřilo již několik dalších nestátních neziskových organizací zabývajících se cizinci.

1.5. Státní orgány ČR a dokumenty působící v oblasti integrace cizinců

1.5.1. Státní orgány ČR zabývající se problematikou cizinců

V České republice je v současné době problematika integrace cizinců v kompetenci Ministerstva práce a sociálních věcí. Dříve byla tato problematika v kompetenci Ministerstva vnitra. Jak informuje Ministerstvo práce a sociálních věcí, bylo důvodem změny přesvědčení, že koordinace problematiky integrace cizinců by měla být svěřena resortu, který se přímo zabývá otázkami sociální soudržnosti, přístupu cizinců na trh práce a do systému sociálního zabezpečení.

Konkrétně spadá tato problematika podle cizinci.cz pod Odbor pro migraci a integraci cizinců MPSV. Na tomto odboru se podle Ministerstva práce a sociálních věcí integrací zabývá Oddělení pro integraci cizinců, jehož hlavním úkolem je koordinace celé integrační politiky v České republice. Jak uvádí dále cizinci.cz, podílí se Oddělení pro integraci na realizaci mnoha praktických programů, jejichž cílem je informovat cizince i občany ČR o procesu integrace, a programů a opatření pro cizince samotné, které jsou zaměřeny na podporu jejich aktivního a samostatného života v České republice. Náplní činnosti Oddělení pro integraci je podle cizinci.cz také zajišťovat, aby při vytváření veškerých resortních politik, právních předpisů a přijímání opatření v oblasti působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí byl zohledněn jejich dopad na současný stav integrace cizinců.

Důležitou úlohu má podle Ministerstva práce a sociálních věcí zejména meziresortní Komise ministra práce a sociálních věcí, která byla zřízena v roce 2004 jako poradní orgán ministra. Jak uvádí Ministerstvo práce a sociálních věcí dále, v komisi jsou zastoupena jednotlivá ministerstva a další organizace a instituce, které se podílejí na realizaci Koncepce integrace cizinců v ČR.

1.5.2. Koncepce integrace cizinců na území ČR

Podle informací Ministerstva vnitra byla Koncepce integrace cizinců na území České republiky přijata usnesením vlády České republiky v roce 2000. Jak uvádí Ministerstvo vnitra dále, vychází tato koncepce ze Zásad koncepce integrace cizinců na území ČR, z platné legislativy upravující postavení cizinců v České republice a z mezinárodních dokumentů.

Jak uvádí cizinci.cz, definovala Koncepce integrace cizinců jako cílovou skupinu zejména dlouhodobě legálně usazené cizince, kteří žijí na území ČR déle než jeden rok.

Ministerstvo vnitra uvádí jako hlavní cíle Koncepce integrace cizinců:

- přiblížit postavení legálně usazených cizinců právnímu postavení občanů ČR

- důsledná ochrana přístupu cizinců k základním lidským právům a svobodám
- uplatňovat principy rovného přístupu a rovné příležitosti pro cizince
- usměrnit průběh integrace legálně usazených cizinců, a to vytvořením vhodných podmínek pro integraci, ovlivněním vztahů občanů ČR a cizinců a zajištěním cílené intervence státu v této oblasti
- vytvořit organizační, koordinační, administrativní a ekonomické podmínky pro dlouhodobou realizaci této koncepce všemi zainteresovanými orgány a institucemi a pro rozvoj jejich vzájemné spolupráce
- podpořit boj proti nelegální migraci a ostatním nelegálním aktivitám
- snižovat bezpečnostní rizika související s důsledky imigrace a integrace

Každý rok je vypracován materiál, který hodnotí vývoj Koncepce integrace cizinců v daném roce a zároveň stanoví postup pro další rok. Tento materiál schvaluje každoročně vláda. Zpráva se zabývá převážně stavem realizací jednotlivých plánů, jako jsou výuka českého jazyka a její financování, prohlubování dovedností interkulturní komunikace vybraných pracovníků státní správy, kteří přicházejí do kontaktu s cizinci, nebo zvyšování informovanosti zaměstnavatelů o podmínkách zaměstnávání různých kategorií cizinců a zvyšování informovanosti cizinců o procedurách legálního zaměstnávání. Dále zpráva pojednává o činnosti Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců, projektech jednotlivých resortů, zapojování územních samosprávných celků a nestátních neziskových organizací včetně projektů, na kterých se podílely. Zpráva také obsahuje nejrůznější statistiky a popisuje financování Koncepce integrace cizinců a vývoj integrace cizinců v mezinárodním kontextu.

1.5.3. Státní integrační program

Státní integrační program je podle zákona o azylu definován jako program zaměřený na pomoc azylantům a osobám požívajícím doplňkové ochrany při zajištění jejich začlenění do společnosti.

Jak zákon uvádí dále, jeho součástí je i vytvoření předpokladů pro získání znalostí českého jazyka. Tato část integračního programu je podle zákona číslo 437/2006 Sb. realizována Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy formou bezplatného jazykového kurzu, nabídku kurzu učiní ministerstvo azylantovi nejpozději do 30 dnů od nabytí azylu. Tyto kurzy se konají buď v integračních střediscích nebo v nejrůznějších centrech a poradnách pro pomoc cizincům a uprchlíkům.

Podle zákona o azylu vytváří státní integrační program také podmínky pro zajištění bydlení azylanta. Zákon o azylu uvádí, že tuto část realizují krajské úřady formou jednorázové nabídky bydlení azylantovi z prostředků státu, při čemž výši těchto příspěvků stanovuje vláda.

Jak uvádí centrum pro integraci cizinců, o zařazení do státního integračního programu sepisují pracovníci Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra s azylantem dokument, nejčastěji ihned při udělování azylu. Centrum pro integraci cizinců dále říká, že pokud bude azylant bydlet dočasně v integračním azylovém středisku, musí být do státního integračního programu zařazen a pokud žije v soukromí, může být do programu zařazen na vlastní žádost. Podle Ministerstva vnitra si azylant při zařazení do programu vybere jednu ze tří možných variant programu pro oblast bydlení.

Podle názoru Ministerstva vnitra doznala právě tato část státního integračního plánu za dobu svého fungování nejvíce změn. Jak Ministerstvo vnitra uvádí, podle původní jedné varianty má azylant možnost získat s přispěním státu nájemní byt formou nájmu bytu v majetku obce.

Za obecní byt platí azylant podle Centra pro integraci cizinců nájemné a poplatky za energie. Jak dále informuje Centrum pro integraci cizinců, nájemní smlouva je uzavírána na jeden rok a pokud azylant řádně plní podmínky smlouvy, obec smlouvu automaticky každý rok prodlužuje a po pěti letech smlouvu prodlouží podle místních pravidel. Centrum také zdůrazňuje fakt, že obec dostane za přidělení bytu azylantovi dotaci a navíc příspěvek na infrastrukturu.

Podle Centra pro integraci cizinců nabídne azylantovi byt podle první varianty Ministerstvo vnitra a tento byt může být kdekoliv na území České republiky. Centrum pro integraci cizinců kritizuje, že v rámci této varianty je naprosto nemožné byt měnit,

manipulace s bytem závisí na souhlasu příslušné obce a navíc získání bytu pomocí varianty jedna bývá časově velmi náročné, může trvat i několik let.

Později byl program rozšířen o další dvě varianty. Druhou variantou je podle Ministerstva vnitra možnost získání státního příspěvku na úhradu čistého nájemného nebo jeho poměrné části. Podle Centra pro integraci cizinců si azylant sám nalezne bydlení s nájemní smlouvou a pokud splní všechny podmínky, dostává od státu po dobu pěti let měsíčně příspěvek na nájemné. Zároveň je podle informace Centra pro integraci příslušné obci vyplácen příspěvek na infrastrukturu. Jak však Centrum pro integraci upozorňuje, proběhne nejprve jednání azylanta se starostou obce, zda se obec zapojí do Státního integračního programu. Centrum pro integraci dále popisuje, že pokud obec souhlasí, je sepsána trojstranná smlouva mezi azylantem, majitelem bytu a obcí o poskytování příspěvku a azylant poté zasílá každý měsíc obci žádost o příspěvek na nájemné a zašle také nájemní smlouvu. Příspěvek na nájemné poté přichází podle informace Centra pro integraci cizinců přímo na účet pronajímatele.

Výhodou druhé varianty je podle Centra pro integraci cizinců flexibilita - azylant si sám nalezne byt, který mu vyhovuje, může byt měnit, ukončit nájemní smlouvu, uzavřít novou a opět si zažádat o příspěvek na nájemné. Podle názoru Centra pro integraci může být takovéto získání bytu také rychlejší.

Jak informuje Centrum pro integraci cizinců, platí tato varianta také pro pobyt azylantů v zařízeních sociální péče - azylantovi, který si sjedná pobyt v takovém zařízení, hradí stát tento pobyt prostřednictvím obce, a to bez časového omezení.

Ministerstvo vnitra uvádí, že třetí varianta se zavádí od roku 2005 a spočívá v získání nájemného bytu v rámci nájemních bytů pro azylanty postavených podle programu „Podpora výstavby nájemných bytů“ Ministerstva pro místní rozvoj v každém roce jeho vyhlášení. Tento způsob by měl podle Ministerstva vnitra do budoucna usnadnit i integraci azylantů s postižením, kterým má umožnit získání pro ně vhodného, například bezbariérového, bytu.

Podle statistiky Centra pro integraci je však celkově nabídnuto třetí variantou pouze sedm bytů, tři byty v roce 2006 a čtyři v roce 2007. Pro přidělení bytu podle třetí varianty i podpis nájemní smlouvy platí stejná pravidla jako pro první variantu.

Jak dále upozorňuje Centrum pro integraci cizinců, výběr jedné z variant neznamena, že by azylant již nemohl své rozhodnutí změnit, pro změnu varianty je však nutná dohoda s Ministerstvem vnitra. Podle Uherka je vzhledem k podmínkám, které v České republice panují v oblasti obchodování s byty a za jakých je přidělováno sociální bydlení občanům ČR, státní integrační program v oblasti bydlení poměrně velkorysý.

Matoušek však poukazuje na to, že možnost takto získat bydlení je nízká, protože tzv. integračních bytů je málo, a tak mnoho azylantů žije dlouho v integračních azylových střediscích, která se příliš neliší od pobytových středisek.

Centrum pro integraci cizinců upozorňuje na fakt, že odmítnutí bytu nabídnutého Ministerstvem vnitra může vést k vyřazení azylanta ze Státního integračního programu. Jak dále informuje Centrum pro integraci cizinců, o situaci takového azylanta rozhoduje Meziresortní komise pro tvorbu nové koncepce integrace azylantů a pro přidělování integračních bytů oprávněným osobám. Důležité pro rozhodnutí jsou podle Centra pro integraci cizinců důvody odmítnutí a osobní situace azylanta. Podle Centra pro integraci cizinců může Komise stanovit lhůtu, po kterou si azylant musí sám nalézt bydlení v rámci Státního integračního programu a pokud tuto lhůtu nedodrží, Komise může navrhnout ministru vnitra způsob dalšího setrvání tohoto azylanta, ale i vyřazení ze Státního integračního programu, v tom případě se azylant musí také vystěhovat z integračního azylového střediska.

Podle informace Ministerstva vnitra bylo od roku 1994 do 31. prosince 2005 v rámci Státního integračního programu uzavřeno 343 smluv mezi azylanty a státem, tímto způsobem bylo integrováno celkem 899 osob a celková vynaložená částka byla 109 948 657 Kč.

Ministerstvo vnitra uvádí, že na realizaci státního integračního programu se podílejí i některé nestátní neziskové organizace, například Poradna pro integraci, Sdružení Česká katolická charita, Diakonie Českobratrské církve evangelické, Organizace pro pomoc uprchlíkům nebo Centrum pro integraci cizinců.

1.6. Zaměstnávání cizinců v České republice

Podle Cousseyové je zaměstnání pro integraci do společnosti nezbytné, protože zajišťuje nejen pravidelný příjem a ekonomickou nezávislost, ale i jistotu, společenské postavení, příležitost k navázání vztahů s lidmi z většinové společnosti a sociální integraci.

Podle Informační publikace pro cizince mohou být v České republice cizinci výdělečně činní dvěma způsoby, jako zaměstnanci nebo jako podnikatelé. Jak dále píše Informační publikace, podmínky zaměstnávání cizinců na našem území jsou upraveny zejména v zákoně o zaměstnanosti, a zatímco státní příslušník jiného členského státu EU a jeho rodinný příslušník nepotřebují k výkonu zaměstnání na našem území povolení k zaměstnání, cizinec ze třetí země zde může být zaměstnán pouze za předpokladu, že má platné povolení k zaměstnání a pobývá zde legálně za účelem zaměstnání. Ministerstvo práce a sociálních věcí uvádí výjimky, na které se nevztahuje povinnost mít platné povolení k zaměstnání, jedná se zejména o cizince s povolením k trvalému pobytu, azylanty a cizince, kteří zde pobývají na základě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny s cizincem, kterému bylo uděleno povolení k trvalému pobytu nebo azyl. Podle Informační publikace pro cizince nelze udělit povolení k zaměstnání cizinci, který v České republice požádal o udělení mezinárodní ochrany, a to po dobu 12 měsíců ode dne podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Jak uvádí Informační publikace pro cizince dále, je povinností zaměstnavatele před tím, než zaměstná cizince, získat povolení k získávání zaměstnanců ze zahraničí.

Jak informuje Ministerstvo práce a sociálních věcí, je základní podmínkou k udělení povolení k zaměstnání cizince situace na trhu práce, ve většině případů se musí jednat o volné pracovní místo, které s ohledem na považovanou kvalifikaci nebo dočasný nedostatek volných pracovních sil nelze obsadit jinak.

Podle Ministerstva práce a sociálních věcí je příslušným úřadem pro vydání tohoto povolení úřad práce, v jehož obvodu bude cizinec zaměstnání vykonávat. Podle Informační publikace pro cizince je povolení k zaměstnání nepřenosné, je tedy platné

pouze pro zaměstnání u zaměstnavatele, který je v rozhodnutí uveden a pouze pro druh a místo výkonu zaměstnání, které je uvedeno v povolení k zaměstnání. Jak píše Informační publikace dále, pokud zde vykonává cizinec více zaměstnání současně, musí mít povolení k zaměstnání ke každému pracovnímu poměru zvlášť. Podle informací Ministerstva práce a sociálních věcí se povolení k zaměstnání vydává na dobu určitou, nejdéle však na dobu jednoho roku, povolení však lze opakovaně prodloužit. V informační publikaci pro cizince se také uvádí, že pokud dojde v době před ukončením platnosti povolení k zaměstnání ke změně některé z uvedených skutečností, má cizinec povinnost požádat o vydání nového povolení.

Ministerstvo práce a sociálních věcí upozorňuje, že pokud cizinec nebo zaměstnavatel, který cizince zaměstnal, nedodrží některou z výše uvedených podmínek, jedná se o přestupek nebo správní delikt a dotyčnému hrozí vysoké pokuty.

Podle Cousseyové se cizinci musejí v oblasti zaměstnání potýkat s mnoha problémy, musejí se vypořádat s diskriminací, prací neodpovídající jejich kvalifikaci a vyšší mírou nezaměstnanosti než většinová populace. Zvláště obtížné je to pro ženy cizinky, které jsou podle Cousseyové vystaveny dvojímu znevýhodnění, jednak kvůli své národnosti a jednak kvůli pohlaví, velký vliv na to má také systém péče o děti v daném státě.

Cousseyová doporučuje zavedení zvláštních opatření, jako jsou například jazyková příprava nebo výuka zvláštních dovedností s doplňujícím vzděláním, která jsou možná nákladnější, ale pokud jsou dobře zvolena a splňují - li svůj účel, zvýší účast cizinců na hospodářském životě a sníží sociální výdaje. Další oblastí, na kterou má být podle Cousseyové kladen důraz, je školení pracovníků veřejných orgánů, kteří by měli umět citlivě rozpoznat diskriminaci, kvalitně poskytovat sociální poradenství a podobně. Podle mého názoru by se školení mělo zaměřit hlavně na porozumění etnické a kulturní rozdílnosti a předcházení předsudků ze strany pracovníků.

Cousseyová poukazuje na pozitiva, která přináší pro zaměstnavatele zaměstnání cizince ve své firmě, cizinec totiž většinou přinese do pracovního kolektivu nové pohledy, zkušenosti a jazykové znalosti.

V současné době začínají vznikat nejrůznější projekty zabývající se zaměstnáváním cizinců. Jedním z nich je například pilotní projekt Ministerstva práce a sociálních věcí a Mezinárodní organizace pro migraci s názvem Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků, který spustilo Ministerstvo práce a sociálních věcí v roce 2003. Jak uvádí Beránková, jedná se o testovací projekt s trváním vymezeným na pět let, jehož cílem je přivést do České republiky odborníky ze zahraničí, kteří se zde chtějí usadit i se svými rodinami. Beránková také poukazuje na skutečnost, že cizinci, kteří se projektu zúčastní, si mohou zažádat o povolení k trvalému pobytu již po dvou a půl roce.

1.7. Imigranti v České republice

Jak uvedl Murad, bude se zřejmě počet cizinců, kteří přijdou do České republiky z ekonomických důvodů, stále zvyšovat. Podle Murada by tento vývoj měl být i v zájmu České republiky, protože podle statistik stále klesá počet obyvatel Evropy, a pokud by se měl stávající počet obyvatel udržet do roku 2050 a zůstala by zachována současná porodnost, muselo by přijít do Evropy osmdesát miliónů nových imigrantů.

Podle Ministerstva vnitra se přístup České republiky k legální migraci v poslední době značně změnil. Jak uvádí Ministerstvo vnitra dále, imigrace by se měla v budoucnu stát jedním z efektivních nástrojů dalšího ekonomického rozvoje České republiky i součástí jejího společenského vývoje.

Největším problémem v integraci imigrantů je podle mého názoru fakt, že se na ně nevztahuje Státní integrační program, který je určen pouze pro azylanty a osoby požívající doplňkové ochrany. Vznikají tak problémy s jejich ubytováním a zaměstnáním. Navíc nemají imigranti povinnost učit se český jazyk, čímž vzniká komunikační bariéra.

Čaněk uvedl, že největším problémem imigrantů je nejisté postavení, protože i když vlastní cizinci povolení k zaměstnání, jsou vůči svému zaměstnavateli v podřízeném postavení, často mají nižší platy nebo nevhodné ubytování a nemohou tak snadno změnit zaměstnání. Podle Čánka jsou imigranti ochotni pracovat v České

republiky za podmínek, na které by ve své zemi původu většinou nepřistoupili, protože v mnoha případech zůstává imigrantova rodina v rodné zemi a je na imigrantovi finančně závislá.

1.8. Nelegální migrace

Kocev a Slezáková definují nelegální migraci jednak jako nelegální vstup osob přes státní hranice na území daného státu z různých důvodů, dále jako nedovolené opuštění státu, ale také jako nelegální pobyt, tedy porušení zákonem předepsaných podmínek pro pobyt cizince.

Podle Krahulíka je nelegální migrace nedovolené překročení státní hranice s úmyslem usadit se v rozporu s imigračními a dalšími právními normami daného státu na jeho území nebo jej využít jako tranzitní pro nedovolený přechod do dalšího státu.

Podle Ministerstva vnitra může nelegální migrace vyvolat v cílových zemích ohrožení vnitřní stability společnosti a ohrozit bezpečnost situaci. Ministerstvo vnitra zmiňuje v rámci Zásad politiky vlády v oblasti migrace cizinců zásadu zaměřit migrační politiku státu na odstraňování všech forem nelegální migrace a jiných nelegálních aktivit, a to jak formou mezinárodní spolupráce, tak i národními opatřeními.

Jak uvádí Horáková, většina států řeší problém s nelegální migrací zpřísněním hraničních kontrol a zpřísněním dosavadních právních předpisů. Horáková si klade otázku, zda jsou tato restriktivní opatření účinná a nejsou-li příliš nákladná. V této souvislosti bych zmínila chystanou novelu zákona o azylu, která by měla být mnohem restriktivnější než je současná podoba zákona.

Podle Krahulíka se nelegální migrace objevila v České republice již v roce 1990. Krahulík informuje, že ochrana státních hranic České republiky i boj s nelegální migrací je v kompetenci cizinecké policie, která povoluje vstup a pobyt cizincům a zároveň provádí pobytovou kontrolu. Jak uvádí Krahulík dále, je v kompetenci cizinecké a také pohraniční policie i rozhodování o správním vyhoštění a zajištění i samotná realizace deportací.

Ministerstvo práce a sociálních věcí uvádí, že Česká republika v posledních letech zintenzivňuje systém boje proti nelegální migraci a nelegálnímu zaměstnávání. Zamezení nelegálnímu zaměstnávání je podle Ministerstva práce a sociálních věcí například jedním z hlavních cílů pilotního projektu Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků. Ministerstvo práce a sociálních věcí však upozorňuje na skutečnost, že část cizinců stále volí nelegální způsob migrace, a to z důvodu neznalosti, nesamostatnosti či nezodpovědnosti. Přestože se podle slov Ministerstva práce a sociálních věcí soustředí Česká republika v boji proti nelegálnímu zaměstnávání především na zaměstnavatele a nejrozumnější struktury zapojené do nelegálního zprostředkování práce, těmi nejpostiženějšími bývají většinou sami cizinci.

Jak uvádí Krahulík, riskují cizinci jak při přechodu státních hranic, tak i při nelegálním pobytu, protože i tehdy jim hrozí při odhalení deportace. Krahulík dále zmiňuje i cizince, kteří se do nelegálního postavení dostali v momentě, kdy sice do cílové země přijeli legálně, ale uplynutím doby nebo rozhodnutím příslušných úřadů o toto privilegium přišli a zůstali v cílové zemi.

Nelegální imigranti nemají nárok na dávky sociální péče ani státní sociální podpory. Většinou jsou také vykořisťováni ze strany svého zaměstnavatele. Podle Krahulíka se musejí v zaměstnání potýkat s vykonáváním práce, která je nižší než jejich kvalifikace, i s méně výhodnými podmínkami výkonu práce, jako jsou nejistota zaměstnání, nižší mzda či zdravotní riziko spojené s nedostatečnou pracovní bezpečností. Časté je také vyhrožování zaměstnavatele, že pokud nebude cizinec dodržovat všechna nařízení zaměstnavatele, bude propuštěn a zůstane zcela bez prostředků.

Jak píše Krahulík, pokud jsou odhaleni, jsou umístěni v zařízení pro zajištění cizinců, kde čekají na deportaci. Krahulík informuje, že postup, zacházení a řízení s nelegálními migranty je upraven v zákoně o pobytu cizinců na území České republiky.

1.9. Integrační azylová střediska

Integrační střediska jsou jedním ze tří typů azylových zařízení. Zákon o azylu uvádí, že dalšími jsou přijímací střediska, která slouží k ubytování cizince ihned po podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, a kde se provedou základní identifikační úkony a lékařské vyšetření; a dále pobytová střediska, kde jsou ubytováni žadatelé o udělení mezinárodní ochrany, a to až do doby nabytí právní moci rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany. Podle zákona o azylu zřizuje azylová zařízení Ministerstvo vnitra, které také vydává ubytovací řád pro tyto zařízení.

Podle Ministerstva vnitra slouží integrační azylové středisko k přechodnému ubytování azylantů v období mezi udělením azylu, absolvováním jazykového kurzu a získáním integračního bytu. Podle informací Ministerstva vnitra existují v současné době na našem území čtyři střediska, a to v Zastávce u Brna, Jaroměř – Josefově, Hošťce – Velenicích a v Ústí nad Labem – Předlicích. Jak také uvádí Ministerstvo vnitra, jsou všechna provozována Správou uprchlických zařízení. Klienti těchto středisek mají podle Ministerstva vnitra k dispozici samostatné bytové jednotky, ve kterých platí nájem i poplatky za služby. Ministerstvo vnitra považuje za důležité, aby se azylanti po dobu pobytu v těchto střediscích věnovali především absolvování jazykových kurzů v rámci Státního integračního programu a aktivnímu hledání ubytování.

Podle zákona o azylu je Ministerstvo vnitra povinno vytvářet v azylových zařízeních podmínky pro bezpečný pobyt a podmínky k rozvoji soužití žadatelů o udělení mezinárodní ochrany a azylantů s majoritním obyvatelstvem.

1.10. Sociální práce s cizinci

1.10.1. Sociální práce s žadateli o mezinárodní ochranu

Sociální práce s uprchlíky se u nás týká hlavně azylantů a žadatelů o azyl. Jak uvádí Matoušek, hlavní vliv na zvolený přístup sociálního pracovníka a průběh celého

procesu práce s konkrétním klientem má kulturní prostředí, ve kterém klient žil a fáze azylového řízení, ve které se klient zrovna nachází. Podle Matouška je vždy nutné soustřeďovat se především na ohrožené skupiny, kam patří děti a mladiství bez doprovodu dospělé osoby, ženy, staří lidé, fyzicky či mentálně postižení lidé a oběti extrémního násilí. Jak však uvádí Matoušek dále, někteří odborníci zastávají názor, že naše společnost nemůže určovat, které skupiny si zaslouží větší pozornost.

Podle Organizace pro pomoc uprchlíkům určují po formální stránce rozsah a kvalitu sociální práce v azylových zařízeních metodické pokyny Správy uprchlických zařízení, které taxativně určují formy a metody sociální práce. Cílem sociální práce v azylovém zařízení je podle Organizace pro pomoc uprchlíkům řešení aktuální sociální situace žadatele o azyl a jeho adaptace v podmínkách zařízení, a také předcházení a řešení konfliktních situací.

Organizace pro pomoc uprchlíkům upozorňuje, že hlavním předpokladem pro systematicky prováděnou sociální práci je správně vedená dokumentace, kterou je v azylovém zařízení Informační list sociální služby. Ten je podle informace Organizace pro pomoc uprchlíkům veden o každé žadateli o azyl, obsahuje klientovy základní identifikační údaje a může k němu být podle potřeby přidán sociální spis. Jak uvádí Organizace pro pomoc uprchlíkům dále, umožňuje tento spis utřídit si podstatné informace o klientovi, jeho rodině a vhodně zvolit cíle a metody práce s klientem. Všechny spisy jsou podle Organizace pro pomoc uprchlíkům vedeny se souhlasem klienta.

Sociální služby a pomoc po celou dobu poskytovány jednak sociálními pracovníky zaměstnanými státem a jednak sociálními pracovníky nevládních neziskových organizací. Matoušek vidí hlavní rozdíl v jejich práci v tom, že každá pozice umožňuje jinou míru kontroly a podpory klienta.

Sociální pracovníci, kteří jsou státními zaměstnanci, jsou podle Matouška povinni zajišťovat poskytování základních služeb, které vyplývají ze zákona. Matoušek však upozorňuje, že někdy pro ně může být obtížné řešit nestandardní situace, protože jsou velmi limitováni zákony.

Jak píše Matoušek, jsou sociální pracovníci, kteří jsou zaměstnáni v azylových střediscích, v každodenním kontaktu s lidmi, kteří tu žijí, a mohou být proto v užším kontaktu s klienty. Podle Matouška však mohou mít problémy se získáváním důvěry klientů, protože jsou klienty vnímáni jako zaměstnanci instituce, která rozhodovala a rozhoduje o jejich setrvání v České republice.

Organizace pro pomoc uprchlíkům upozorňuje na důležitost prvního rozhovoru s klientem, od kterého se pak odvíjí vlastní sociální pomoc. Podle Organizace pro pomoc uprchlíkům si musí každý sociální pracovník vytvořit svůj styl práce a měl by při tom vycházet ze své praxe. Jak uvádí Organizace pro pomoc uprchlíkům dále, má sociální pracovník povinnost poskytovat jasné informace a nesmí v klientovi vzbuzovat falešné naděje. Podle Dvořákové by sociální pracovníci i další odborníci pracující s touto skupinou měli být obeznámeni s kulturními zvyky, tradicemi a vzorci chování, které jsou typické pro různé národnosti.

Podle mého názoru by sociální pracovník v azylovém zařízení neměl také podcenit riziko vzniku syndromu vyhoření a věnovat dostatek času prevenci vzniku tohoto syndromu. Na tento problém upozorňuje i Organizace pro pomoc uprchlíkům, která v této souvislosti zmiňuje pracovníkovu potřebu zpětné vazby.

Organizace pro pomoc uprchlíkům informuje také o zapojení nestátních neziskových organizací do sociální práce v azylových zařízeních, a to prostřednictvím projektů těchto organizací. Podle Matouška nemají sice sociální pracovníci nevládních neziskových organizací pravomoci státních zaměstnanců, mohou však využívat větší flexibility a otevřenosti. Jak uvádí Matoušek dále, uzavírá se pro každé azylové zařízení dohoda mezi správou zařízení a nestátní neziskovou organizací o poskytování určitých služeb. Podle Organizace pro pomoc uprchlíkům se jedná především o právní, sociální a psychologické poradenství, vzdělávání, volnočasové aktivity a materiální podporu. Oba subjekty jsou si dnes podle Matouška již vědomy, jak je jejich spolupráce nutná. Také Organizace pro pomoc uprchlíkům považuje nestátní neziskové organizace za významné partnery Správy uprchlických zařízení.

Matoušek také zmiňuje skutečnost, že na rozdíl od sociálních pracovníků pracujících ve střediscích sociální pracovníci z neziskových organizací pracují také s

žadatelé o azyl žijícími mimo středisko, tzv. v soukromí. Podle Organizace pro pomoc uprchlíkům je úkolem sociálního pracovníka nestátní neziskové organizace v tomto případě především pomoci žadateli o azyl s nalezením vhodného ubytování, lékaře a komunikací s pracovníky úřadů.

Matoušek zdůrazňuje také nezbytnost psychologické pomoci v azylových zařízeních. Lidé si podle Matouška přinášejí nejrozumnější traumata z původní země a další traumata mohou vzniknout zde, v integračních střediscích. Matoušek v této souvislosti uvádí i tzv. táborový syndrom, který se rozvine po několikaměsíčním pasivním pobytu v uprchlickém táboře, a který je kombinací pasivity, apatie, občasné agresivity a psychosomatických potíží. Podle Organizace pro pomoc uprchlíkům je příčinou skutečnost, že ze svobodného člověka se v azylovém středisku stává člověk odkázaný ve svých základních potřebách na pomoc druhých.

1.10.2. Sociální práce s azylanty a imigranty

Matoušek poukazuje na fakt, že sociální pracovník může být pro imigranta jediným kontaktem s novým prostředím, v němž se ocitl. Sociální pracovník tak podle Matouška působí jako prostředník mezi imigrantem a českou společností, kterou představuje úředník či soused. Nezbytná je tak podle Matouška pracovníková znalost českého prostředí, příslušných zákonů a právních předpisů. Matoušek však zdůrazňuje také důležitost pracovníkové znalosti alespoň jednoho světového jazyka a kulturního prostředí, které až dosud formovalo klienta.

Jak uvádí Matoušek dále, sociální pracovník tak často bývá poskytovatelem informací a materiální pomoci, doprovázející osobou, zprostředkovatelem a vyjednávačem, obhájcem klientových práv, naslouchajícím terapeutem, právním poradcem i kontaktem s majoritní společností.

Podle Organizace pro pomoc uprchlíkům by měla být sociální práce s azylanty a imigranty zaměřena na tyto oblasti:

- právní poradenství
- psychosociální podpora

- pomoc při shánění ubytování
- znalost českého jazyka alespoň na komunikační úrovni
- hledání odpovídajícího pracovního uplatnění
- informovanost veřejnosti, aby měla pochopení pro jinou kulturu a její specifika
- komunitní multietnická centra jako místa pro setkávání cizinců a organizování nejrůznějších zájmových a vzdělávacích aktivit

1.11. Nestátní neziskové organizace zabývající se integrací azylantů a imigrantů

1.11.1. Činnost nestátních neziskových organizací

Nestátní nezisková organizace je definována jako organizace zřízená jiným subjektem než státem, jejímž primárním účelem není vytváření zisku.

V České republice funguje několik nestátních neziskových organizací působících v oblasti integrace cizinců.

Podle Organizace pro pomoc uprchlíkům tvoří největší část zaměstnanců většiny neziskových organizací sociální pracovníci. Nejčastější náplní práce sociálních pracovníků v nestátních neziskových organizacích je sociální poradenství, pomoc při shánění ubytování a odpovídajícího pracovního uplatnění, kurzy českého jazyka a doprovázení při jednání s úřady. Některé organizace provozují komunitní centra, která nabízejí nerůznější kurzy a zároveň umožňují pravidelné setkávání cizinců. Jako příklad bych uvedla komunitní centrum InBáze provozované občanským sdružením Berkat, které jsem měla možnost osobně navštívit.

Jak uvádí Matoušek, dalšími nezbytnými pracovníky nestátních neziskových organizací pracujících s azylanty a imigranty jsou právní poradci a psychologové.

Podle Matouška je bezplatné právní poradenství azylanty a imigranty velmi často využívanou službou. Matoušek dále uvádí, že právní poradenství je zaměřeno nejčastěji na poskytnutí informací o právech a povinnostech vycházejících ze zákona o azylu, seznámení klientů s právním řádem České republiky i základními lidskými právy.

Podle Ministerstva práce a sociálních věcí je mnoho center a poraden pro cizince zřizováno nejrůznějšími církevními organizacemi - Česká katolická charita vedle provozu humanitárních skladů na hranicích nebo šatníků v azylových zařízeních provozuje poradny pro cizince a různé volnočasové aktivity; Diakonie Českobratrské církve evangelické zřizuje nejrůznější centra pro pomoc lidem v nouzi, mezi nimi i cizincům. Dále se podle informací Ministerstva práce a sociálních věcí jedná o různé diecézní a farní charity.

V Českých Budějovicích funguje Poradna pro uprchlíky a migranty při Diecézní charitě České Budějovice. Podle Diecézní charity České Budějovice je poradna v provozu od roku 1994 a jedná se o jedinou nestátní neziskovou organizaci, která se zabývá problematikou cizinců na území Jihočeského kraje. Dle názoru Diecézní charity je zde hlavní a také nejvíce využívanou službou právní poradenství. S poradnou spolupracuje podle slov Diecézní charity Multikulturní centrum, které se snaží podporovat rozvoj vztahů a vzájemného porozumění mezi komunitami cizinců a majoritní společností navzájem a zároveň pořádá bezplatné kurzy českého jazyka pro cizince.

Jak uvádí cizinci. cz, důležité místo zde má také nezisková organizace NROS – Nadace rozvoje občanské společnosti, která posiluje rozvoj neziskového sektoru, dárcovství a dobrovolnictví.

1.11.2. Spolupráce Ministerstva práce a sociálních věcí s nestátními neziskovými organizacemi

Ministerstvo práce a sociálních věcí podle svých slov spolupracuje jako koordinátor Koncepce integrace cizinců s mnoha subjekty, mezi nimiž jsou i nestátní neziskové organizace. Ministerstvo práce a sociálních věcí usiluje o vzájemnou komunikaci s nestátními neziskovými organizacemi, která je oboustranně prospěšná.

Jak informují cizinci. cz, vypracovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí na podnět nestátních neziskových organizací Strategii spolupráce Ministerstva práce a sociálních věcí s nestátními neziskovými organizacemi v oblasti integrace cizinců.

Cílem této strategie je podle *cizinci.cz* vydefinovat oblasti spolupráce Ministerstva práce a sociálních věcí s neziskovými organizacemi, přiblížit záměry Ministerstva neziskovým organizacím a zároveň by strategie měla představovat určitý návod pro nestátní neziskové organizace, jakým způsobem zaměřit svou činnost tak, aby co nejvíce podporovala cíle státní politiky integrace cizinců.

1.11.3. Projekty nestátních neziskových organizací

Cizinci.cz rozděluje projekty neziskových organizací na projekty na integraci uprchlíků, žadatelů o azyl a azylantů a na projekty na integraci cizinců legálně dlouhodobě či trvale žijících v České republice. Všechny velké neziskové organizace s celorepublikovou působností, které se zabývají integrací cizinců, realizují několik projektů. Podle informací Ministerstva práce a sociálních věcí jich v roce 2006 realizovalo nejvíce Sdružení Česká katolická charita, stejně jako v letošním roce. Obecně je v roce 2007 realizováno méně projektů než v roce 2006. Projekty jsou zaměřeny buď na celou Českou republiku nebo pouze na určitý kraj nebo město. Mnoho projektů je realizováno pouze v Praze, což je podle mého názoru škoda.

Většina projektů je zaměřena na poskytování sociálního a právního poradenství, a dále na podporu cizinců při uplatnění na trhu práce. Některé projekty mě zaujaly svou náplní.

Jedná se například o projekt Centra pro integraci cizinců s názvem Monitoring projevů rasismu a xenofobie v České republice - RAXEN, který trvá od ledna 2007 do prosince 2010. V tomto období je Centrum pro integraci cizinců odpovědné za monitorování rasismu a xenofobie v oblasti bydlení, trhu práce, vzdělávání a dalších, a to se zvláštním zřetelem na migranty. Dalšími zajímavými projekty Centra pro integraci cizinců, které probíhaly v roce 2006, jsou Pomoc handicapovaným azylantům a cizincům v začlenění do české společnosti nebo Dobrovolníci jako průvodci azylantů a trvale usazených cizinců v ČR, kdy Centrum pro integraci cizinců vyhledávalo a školilo dobrovolníky, kteří poté samostatně pracovali s klienty Centra. Tyto projekty se v roce 2007 již nerealizují.

Dále mě oslovily dva projekty Sdružení Česká katolická charita. Projekt s názvem Intervenční služby pro běžence realizuje Diecézní charita Plzeň, jeho náplní je okamžitá pomoc nelegálním cizincům při hromadném zadržení na státní hranici nebo při mimořádných událostech. Druhý projekt je realizován Arcidiecézní charitou Praha a zabývá se pomocí obětí obchodování s lidmi. Oba tyto projekty probíhají i v roce 2007.

Podle mého názoru jsou projekty kvalitní a zabývají se širokou škálou problémů. Postrádám pouze více projektů zaměřených na osvětu většinové české populace, které by pozitivně ovlivnily vnímání cizinců majoritní společností. V současné době se této problematice věnuje podrobněji pouze občanské sdružení Slovo 21. Příkladem takového projektu je podle Slova 21 projekt s názvem „Žijí vedle nás“, jehož náplní jsou besedy na základních, středních i vysokých školách s cizinci. Podle informací občanského sdružení Slovo 21 taková beseda proběhla v roce 2006 i na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity.

1.12. Xenofobie a rasová diskriminace

Xenofobie je podle Klimeše definována jako odpor, nepřátelství, strach či nedůvěra ke všemu cizímu, tedy i k cizincům. Česká společnost je obecně považována za xenofobní.

Cizinci. cz definují rasovou diskriminaci jako rozlišování, vylučování, omezování, znevýhodňování, ohrožování či napadání založené na odlišné národnosti, etnickém původu, rase, barvě pleti diskriminované osoby nebo skupiny; rasová diskriminace vede k potlačování rovnoprávného postavení ve společnosti a omezování lidských práv a svobod. Rasová diskriminace vychází z rasismu, který Klimeš definuje jako ideologii o nerovnosti ras, kdy existují rasy nadřazené a rasy podřazené. Xenofobie i rasová diskriminace zabraňují integraci cizinců do naší společnosti.

Ze souhrnné zprávy projektu RAXEN vyplývá podle jejích autorů, že v současné době není možné sledovat diskriminaci ve většině sledovaných oblastí na základě oficiálních dat, proto zůstávají největším zdrojem dat kvalitní výzkumy

nestátních neziskových organizací. RAXEN kritizuje, že dvě směrnice Rady EU týkající se této problematiky nebyly dosud plně transponovány do českého právního řádu z důvodu zamítnutí tzv. „antidiskriminačního zákona“. RAXEN dále zdůrazňuje, že doposud není v České republice možné statisticky sledovat národnost obětí a pachatelů rasově motivované kriminality, sledovány jsou pouze rasově motivované činnosti. Podle RAXENU zde také zcela chybí program podpory zaměřený na oběti rasově motivované kriminality.

2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1. Cíl práce

Cílem práce bylo odhalit překážky v integraci azylantů a imigrantů.

2.2. Hypotéza

Hypotéza byla stanovena na základě studia odborné literatury a na základě studia webových stránek vládních institucí a nestátních neziskových organizací.

Hypotéza: V integraci azylantů a imigrantů existují překážky.

3. METODIKA

3.1. Použitá metoda výzkumu

Informace, které byly potřebné pro zpracování bakalářské práce byly získány několika metodami. Byla použita technika obsahové a sekundární analýzy odborných monografií, článků a dalších dokumentů v elektronické podobě, metoda dotazování (technika dotazníku). Pro dosažení cíle byl zvolen kvantitativní výzkum.

Dotazník je nejpoužívanějším prostředkem ke sběru informací. Jedná se o techniku sběru dat, kdy respondent odpovídá písemně na otázky v tištěném formuláři. Jeho výhodou je získání velkého množství dat za poměrně krátkou dobu. Nevýhodou této techniky je častá nízká návratnost dotazníku.

Respondenty byli zaměstnanci nestátních neziskových organizací zabývajících se integrací azylantů a imigrantů v České republice. Dotazník obsahoval čtyři identifikační otázky a devatenáct otázek, které se přímo týkaly zkoumaného problému. V dotazníku byly použity otevřené i uzavřené otázky. Výzkum probíhal od června do srpna 2007. Výzkum byl anonymní. Anonymita byla zaručena tím, že respondenti v dotazníku neuváděli údaje, podle kterých by je bylo možno identifikovat.

Výsledky výzkumu jsou uvedeny v absolutních číslech a v procentech pomocí grafů. U otevřených otázek jsem rozdělila odpovědi do kategorií a poté spočítala četnost výskytu odpovědi. Ve výsledcích výzkum jsou také zaznamenány nejvýstižnější odpovědi respondentů na otevřené otázky.

3.2. Charakteristika výzkumného souboru

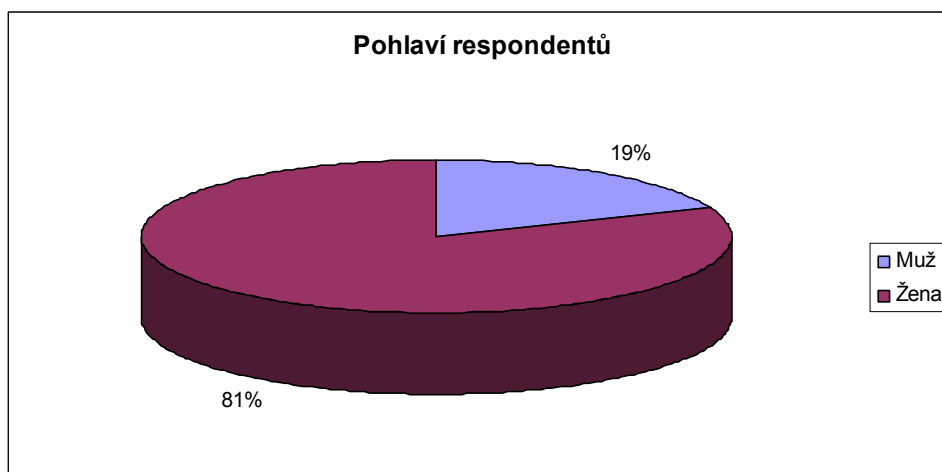
Předpokládaný počet respondentů byl třicet.

Nejprve jsem telefonicky kontaktovala 20 organizací, čtyři organizace odmítly zúčastnit se výzkumu ihned, zbývající organizace souhlasily s vyplněním. Telefonicky jsem se domlouvala, zda upřednostňují mou osobní návštěvu nebo zaslání dotazníku

prostřednictvím elektronické pošty. Naprostá většina organizací si zvolila možnost zaslání dotazníku elektronickou poštou. Návratnost však byla nízká, získáno tak bylo pouze dvanáct dotazníků. Zbývajících dvacet dotazníků z celkového počtu třicet dva jsem získala později při osobní návštěvě organizací.

4. VÝSLEDKY

Graf 1: Pohlaví respondentů

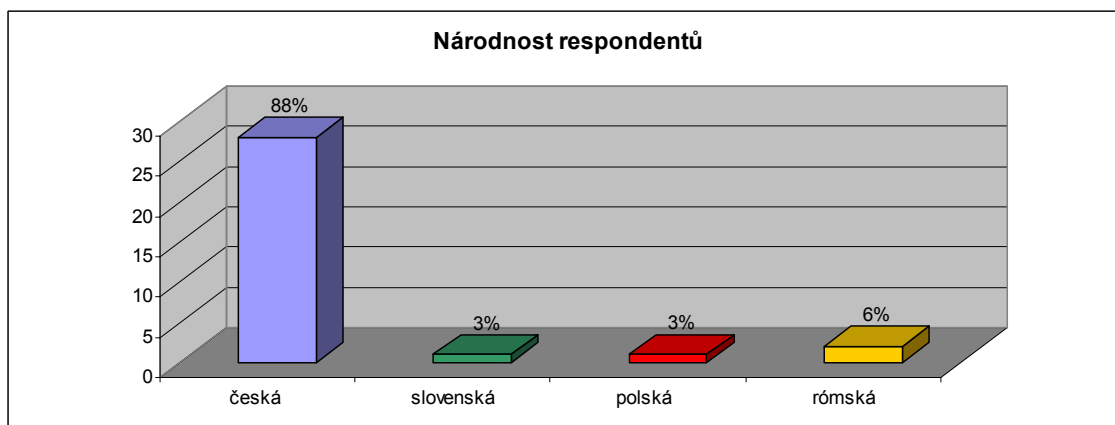

Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu 32 respondentů bylo 26 žen (81%) a 6 mužů (19 %).

Průměrný věk respondentů byl 30, 25 let, nejstaršímu respondentovi bylo 53 let a nejmladšímu 23 let.

Graf 2: Národnost respondentů

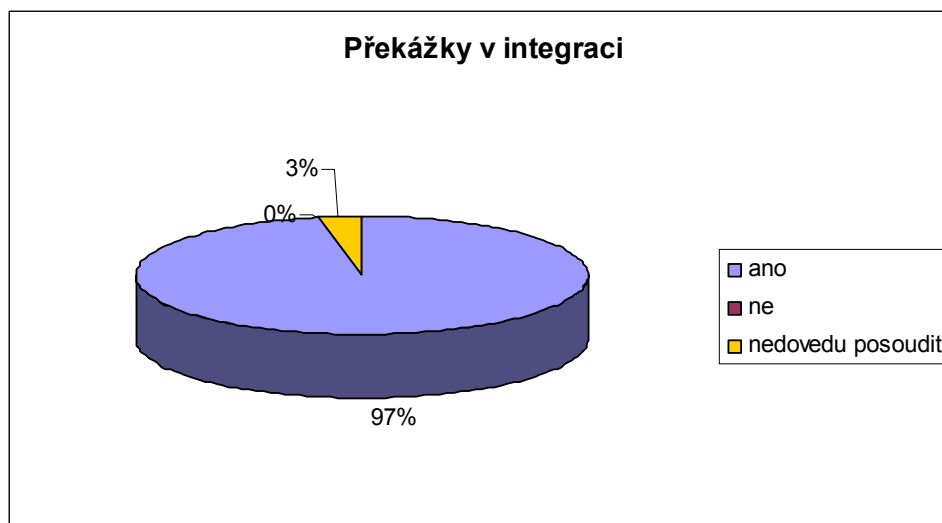

Zdroj: Vlastní výzkum

Z celkového počtu 32 respondentů uvedlo českou národnost 26 respondentů (88%). Jeden respondent byl slovenské (3%) a jeden polské (3%) národnosti. Zbývajících 2 respondenti (6%) uvedli rómskou národnost.

Poslední identifikační otázka zjišťovala, jak dlouho pracují respondenti v dané organizaci. Průměrná délka práce respondentů v organizaci byla 23, 7 měsíce, což činí necelé 2 roky.

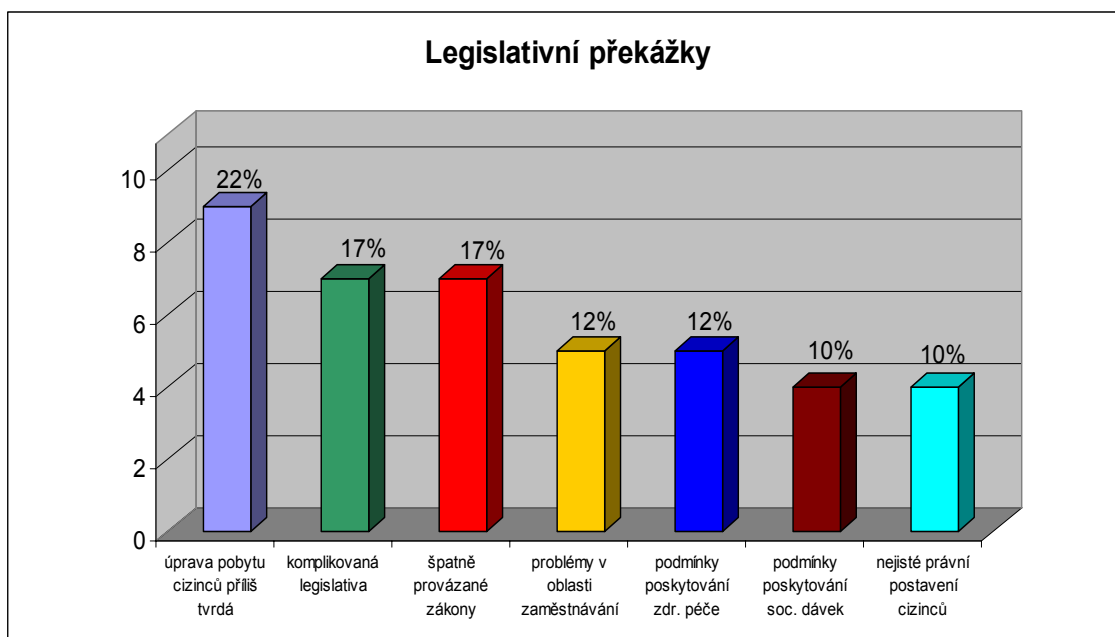
Graf 3: Překážky v integraci

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku: „Myslíte si, že v integraci azylantů a imigrantů existují překážky?“ odpovědělo 31 respondentů (97%), že „ano“ a 1 respondent (3%) označil odpověď „nedovedu posoudit“. Odpověď „ne“ neoznačil žádný respondent.

Graf 4: Legislativní překážky

Zdroj: Vlastní výzkum

Další otázka zněla: „Existují nějaké legislativní překážky, které brání integraci azylantů a imigrantů?“. Jednalo se o otevřenou otázku, kde mohli respondenti vyjádřit svůj názor podrobněji, uvést více odpovědí.

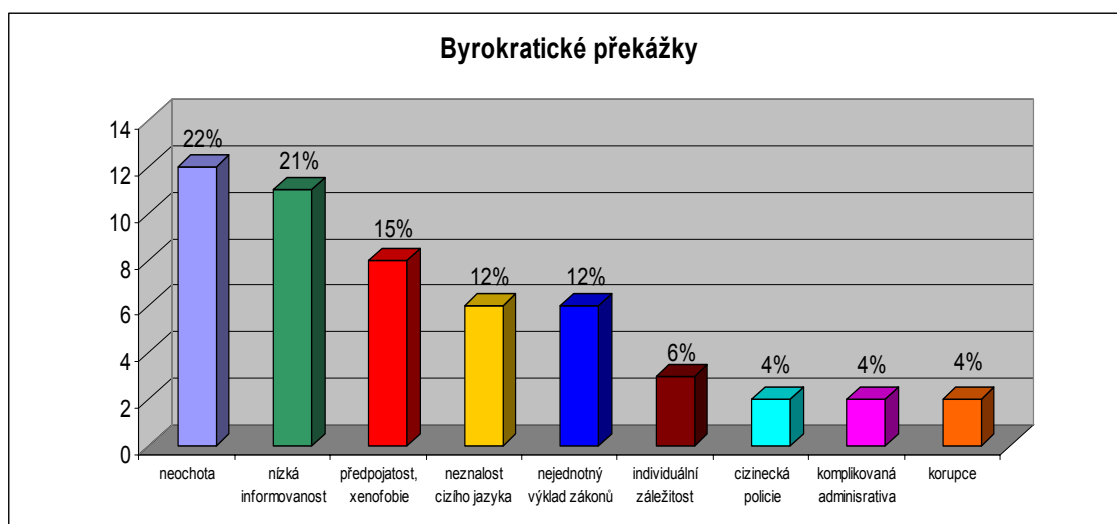
Nejčastěji uvedenými odpověďmi byly: 22% respondentů uvedlo, že samotná právní úprava pobytu cizinců na našem území je v některých případech příliš tvrdá, 17% respondentů se zmiňovalo o špatné provázanosti jednotlivých zákonů a stejný počet respondentů uvedl, že překážkou v integraci je příliš komplikovaná legislativa, 12% respondentů uvedlo, že překážkou jsou problémy v oblasti zaměstnávání a dalších 12% respondentů zmínilo podmínky poskytování zdravotní péče některým skupinám cizinců, 10% respondentů uvedlo slabé či nejisté právní postavení cizinců a také 10% respondentů uvedlo problémy v oblasti poskytování sociálních dávek.

Další odpovědi se objevily pouze dvakrát či jednou. Šlo například o kritiku doplňkové ochrany, absenci základní vize či o fakt, že si jednotlivé zákony „protiřečí“.

Uvádím zajímavou odpověď na otázku „Existují nějaké legislativní překážky, které brání integraci azylantů a imigrantů?“. „Jako takové nejsou, stát se snaží o co

nejlepší integraci těchto lidí, ale problém nastává ve chvíli, kdy cizinec nemá trvalý pobyt nebo azyl. Takoví lidé (lidé ze třetích zemí - dlouhodobý pobyt, doplňková ochrana, víza...) se nemůžou zaregistrovat na úřadu práce a tudíž nemohou vstoupit do sociálního systému ČR – žádné dávky, žádné pojištění, které by za ně platil stát, nic. Navíc neumí česky, proto mají problém, aby je někdo zaměstnal, pak jsou odkázáni na zázrak nebo na Charitu – nemají z čeho platit bydlení, stravu, atd. “

Graf 5: Byrokratické překážky

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázka zněla: „Existují nějaké byrokratické překážky (spolupráce s úřady), které komplikují integraci?“, jednalo se také o otevřenou otázku.

Nejčastější odpovědi zněly: 22% respondentů uvedlo neochotu úředníků, 21% respondentů uvedlo nízkou informovanost úředníků, 15% respondentů uvedlo předpojaté až xenofobní chování pracovníků úřadů, 12% respondentů uvedlo problémy s nejednotným výkladem zákonů a dalších 12% respondentů zmínilo neznalost cizího jazyka, 6% respondentů uvedlo, že spolupráci s úřady nelze zobecňovat, protože chování i znalosti úředníků jsou velmi individuální záležitosti. Problémy s cizineckou policií, korupcí a komplikovanou administrativní procedurou uvedla shodně 4% respondentů. Ostatní odpovědi se vyskytly pouze jednou.

Ráda bych citovala tuto odpověď: „V některých případech úředníci nemají dostatečné znalosti o právech a povinnostech cizinců s jednotlivými typy pobytu (např. v oblasti sociálního zabezpečení), což ve spojení s neochotou a předpojatostí některých úředníků představuje „vražednou“ kombinaci...existují ale velké rozdíly - na druhé straně se člověk setká s velmi vstřícnými a odborně vybavenými úředníky.“

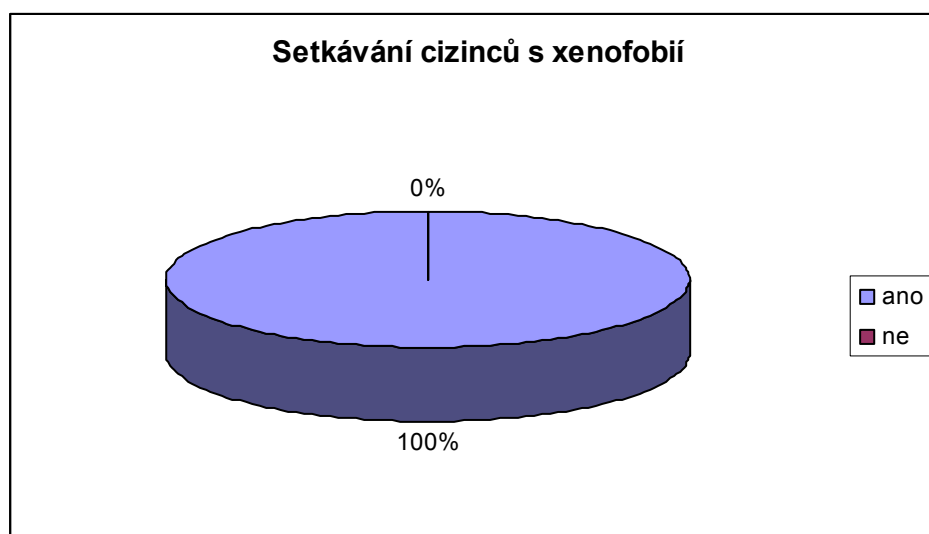
Graf 6: Přítomnost rasistických útoků

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku: „Domníváte se, že jsou v České republice azylanti vystaveni rasistickým útokům?“ odpovědělo 18 respondentů (56%) „ano“ a 14 respondentů (44%) „ne“.

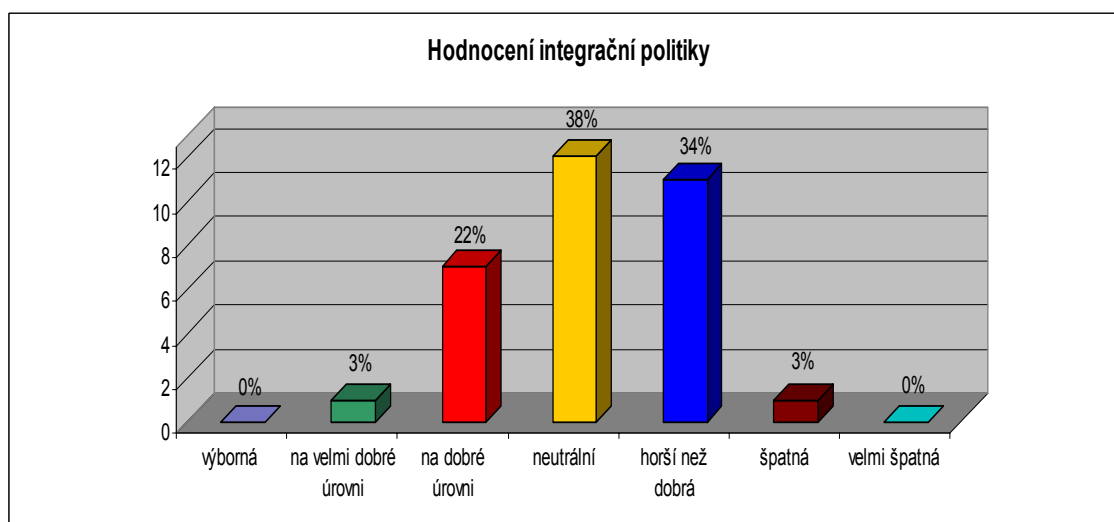
Graf 7: Setkávání cizinců s xenofobií

Zdroj: Vlastní výzkum

Dále jsem se respondentů ptala, zda se podle jejich názoru setkávají azylanti v České republice s xenofobií. Na tuto otázku odpovědělo všech 32 respondentů (100%), že „ano“.

Graf 8: Hodnocení integrační politiky

Zdroj: Vlastní výzkum

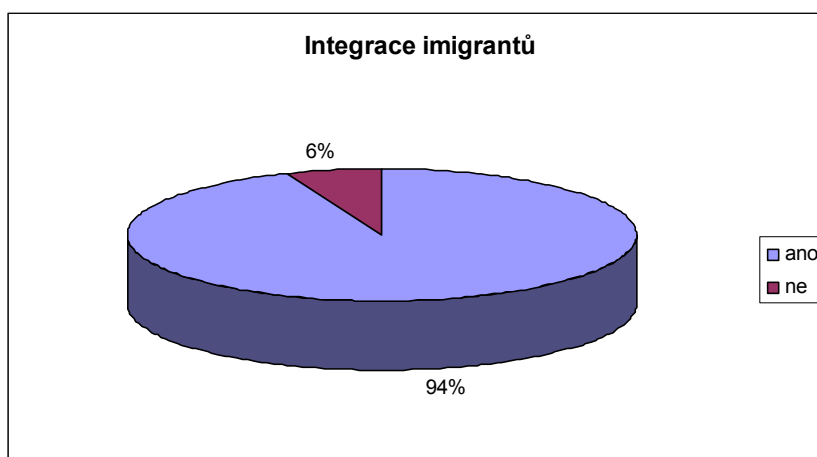
Tabulka 1: Hodnocení integrační politiky

Možnost odpovědi	Počet respondentů
výborná	0
na velmi dobré úrovni	1
na dobré úrovni	7
neutrální	12
horší než dobrá	11
špatná	1
velmi špatná	0

Zdroj: Vlastní výzkum

Další otázka zněla: „Jak byste ohodnotili integrační politiku České republiky?“. Respondenti měli k dispozici škálu o sedmi stupních. Možnost „výborná“ neoznačil žádný respondent (0%), možnost „na velmi dobré úrovni“ označil 1 respondent (3%), možnost „na dobré úrovni“ zvolilo 7 respondentů (22%), možnost „neutrální“ zvolilo 12 respondentů (38%), možnost „horší než dobrá“ označilo 11 respondentů (34%), možnost „špatná“ označil 1 respondent (3%) a možnost „velmi špatná“ neoznačil žádný respondent (0%).

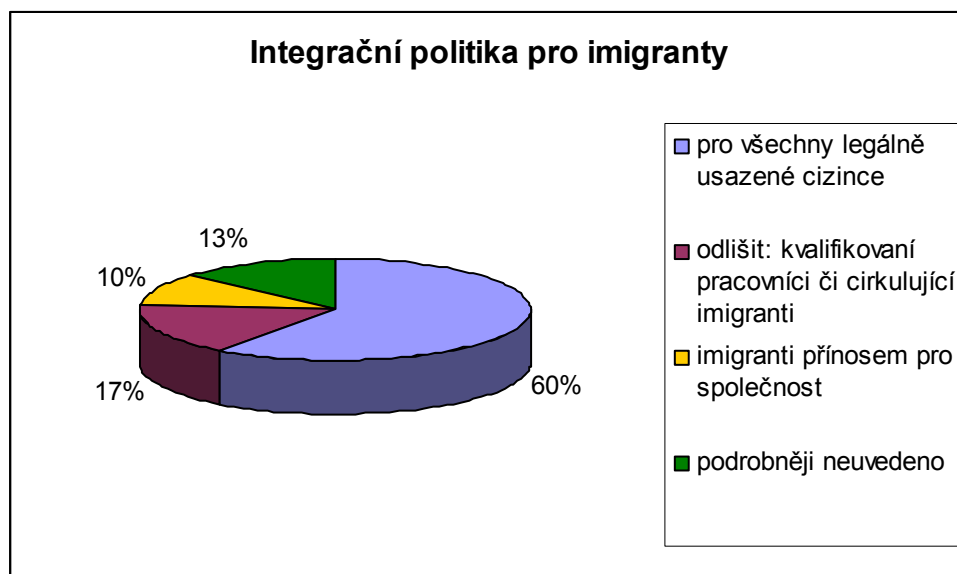
Graf 9: Integrace imigrantů

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku, zda by podle názoru respondentů měla být integrační politika státu zaměřena i na imigranty, označilo 30 respondentů (94%) možnost „ano“ a 2 respondenti (6%) možnost „ne“.

Graf 10: Integrační politika pro imigranty

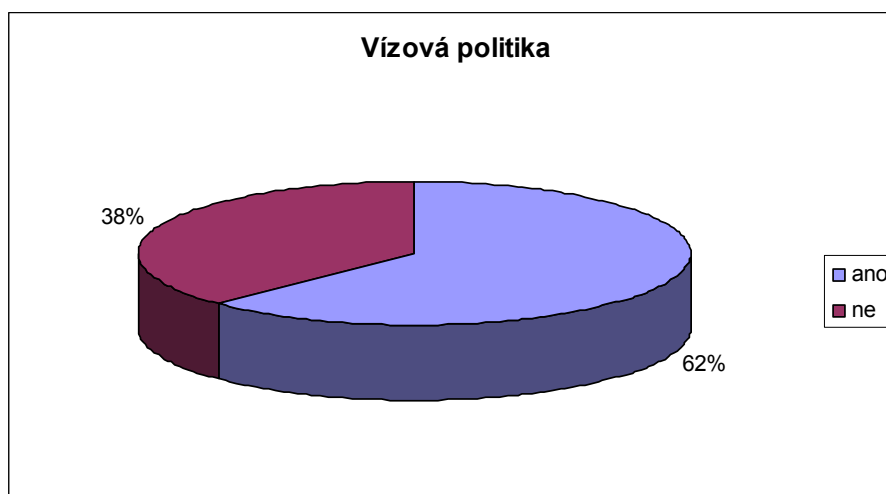
Zdroj: Vlastní výzkum

Respondenti měli u této otázky také napsat, proč se domnívají, že „ano“ nebo „ne“. Respondenti, kteří označili možnost „ano“, uvedli tyto důvody: 60% respondentů se domnívá, že by měla být integrační politika státu zaměřena na všechny cizince, kteří na našem území pobývají legálně, 17% respondentů uvedlo, že je však potřeba rozlišit mezi kvalifikovanými cizinci, kteří se v ČR chtějí usadit, a tzv. „cirkulačními migranty“, 10% respondentů uvedlo jako důvod přínos imigrantů pro naši společnost. Zbývajících 13% respondentů blíže svůj názor neuvedlo.

Pro ilustraci uvádím jednu z odpovědí, která se vyskytovala nejčastěji: „*Většina cizinců spadá do režimu cizineckého zákona. Pokud má ČR zájem na integraci cizinců obecně, musí své úsilí napnout především na cizince, kteří nejsou azylanty.*“

Oba respondenti (100%) , kteří označili odpověď „ne“, uvedli jako důvod, že integrační politika státu již na imigranty zaměřena je.

Graf 11: Vízová politika

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku: „Klade současná vízová politika státu překážky v integraci?“ odpovědělo 20 respondentů (62%) „ano“ a 12 respondentů (38%) „ne“.

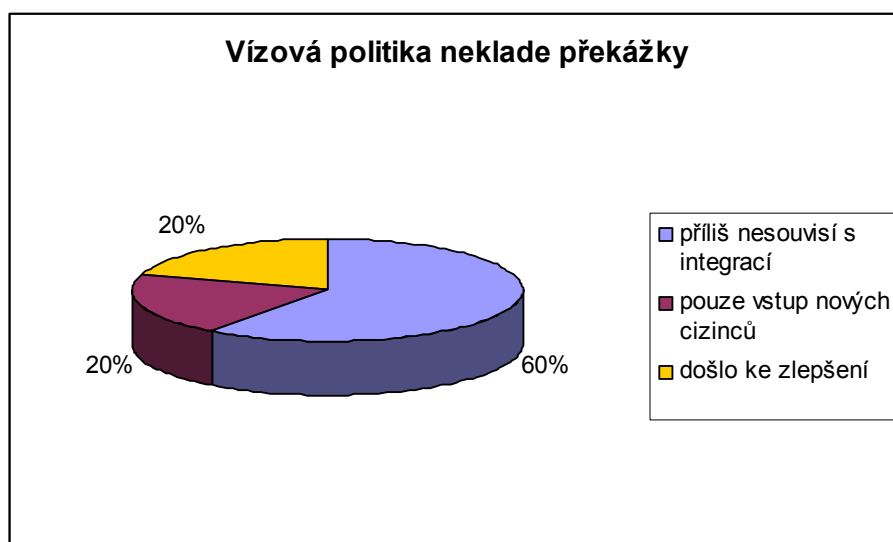
Graf 12: Vízová politika klade překážky

Zdroj: Vlastní výzkum

Respondenti, kteří se domnívají, že současná vízová politika státu klade překážky integraci, uvedli jako nejčastější důvody tyto: 39 % respondentů uvedlo příliš složitý systém, kterému cizinci nerozumí, 33% respondentů uvedlo zdlouhavou proceduru udělování víz, 22% respondentů označilo vízovou politiku za příliš přísnou a 6% respondentů uvedlo korupci.

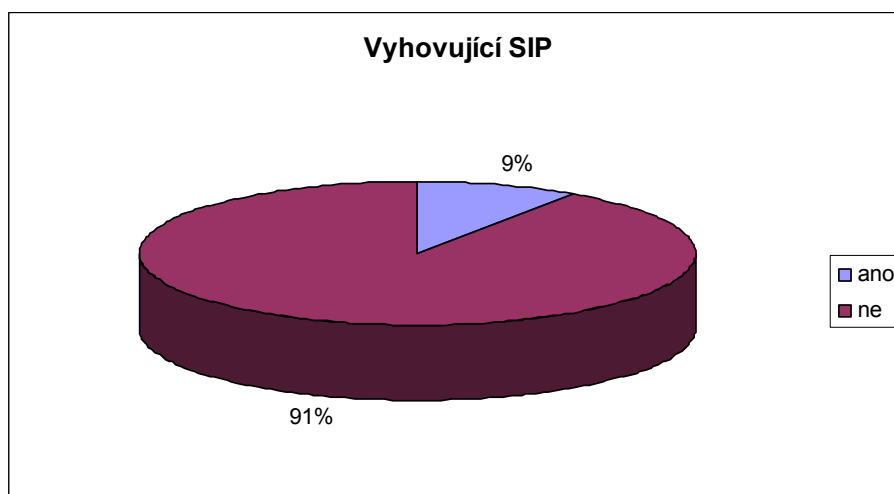
Graf 13: Vízová politika neklade překážky

Zdroj: Vlastní výzkum

Respondenti, kteří se domnívají, že současná vízová politika státu neklade překážky v integraci, uvedli nejčastěji tyto důvody: 60% respondentů uvedlo, že udělování víz příliš nesouvisí s integrací, 20% respondentů uvedlo, že vízová politika se týká pouze vstupu nových cizinců na území ČR a 20% respondentů se domnívá, že v této oblasti došlo ke zlepšení.

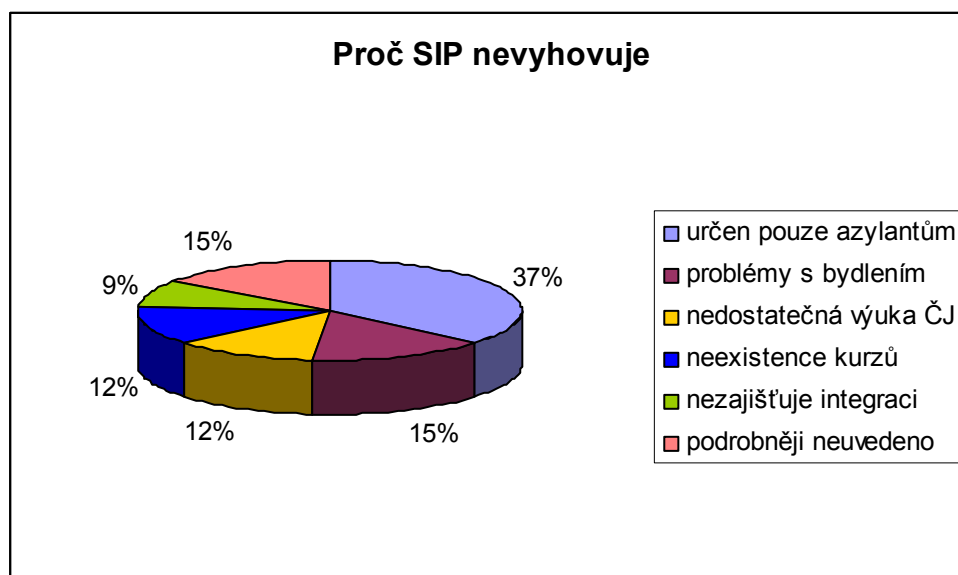
Graf 14: Vyhovující SIP

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku: „Je podle Vás současná podoba Státního integračního programu (SIP) vyhovující?“ odpověděli 3 respondenti (9%) „ano“ a 29 respondentů (91%) „ne“.

Graf 15: Proč SIP nevyhovuje

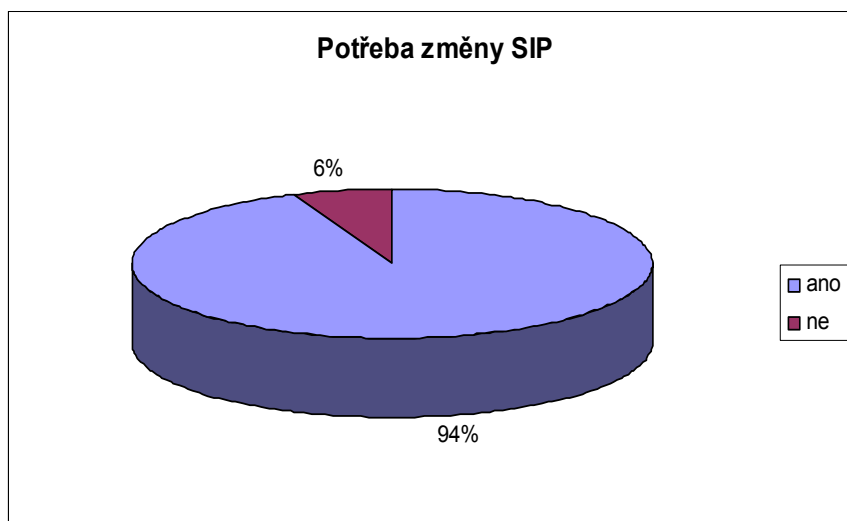

Zdroj: Vlastní výzkum

Respondenti, kteří na tuto otázku odpověděli „ne“, uvedli tyto důvody: 37 % respondentů uvedlo, že je SIP určen pouze azylantům a ne ostatním legálně pobývajícím cizincům, 15 % respondentů uvedlo problémy s opatřováním bydlení, 12% respondentů uvedlo nedostatečnou hodinovou dotaci výuky českého jazyka, dalších 12% respondentů neexistenci úvodních kurzů pro cizince k získání potřebných informací, 9% respondentů uvedlo, že stávající podoba Státního integračního programu nezajišťuje integraci. Zbývajících 15% respondentů svou odpověď blíže nerozvádělo.

Ze tří respondentů, kteří na tuto otázku odpovědělo „ano“, uvedl důvod pouze 1 respondent (33,3%). Podle tohoto respondenta je Státní integrační program „dobrým krokem vpřed v integraci“.

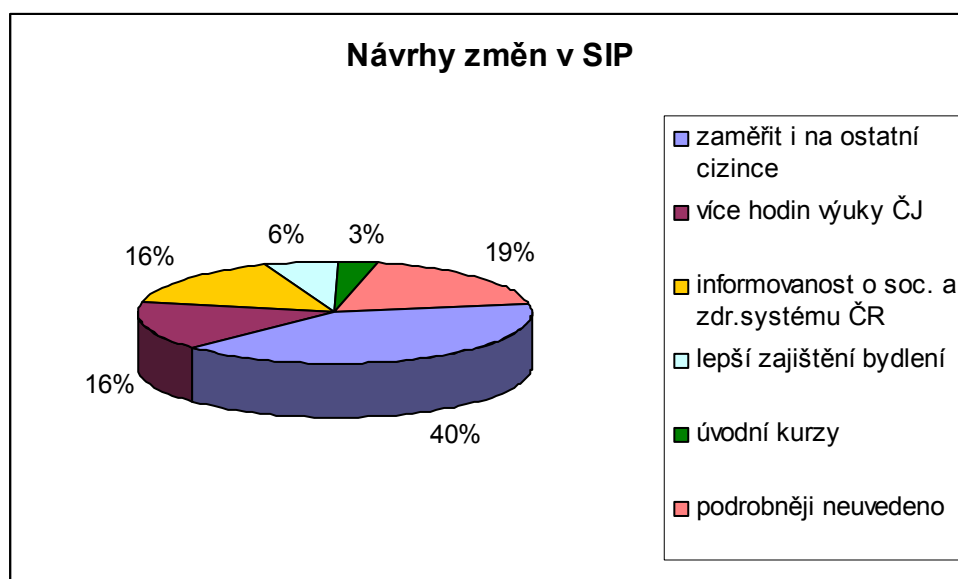
Graf 16: Potřeba změny SIP

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku: „Změnili byste něco v systému Státního integračního programu?“ odpovědělo „ano“ 30 respondentů (94%) a „ne“ 2 respondenti (6%).

Graf 17: Návrhy změn v SIP

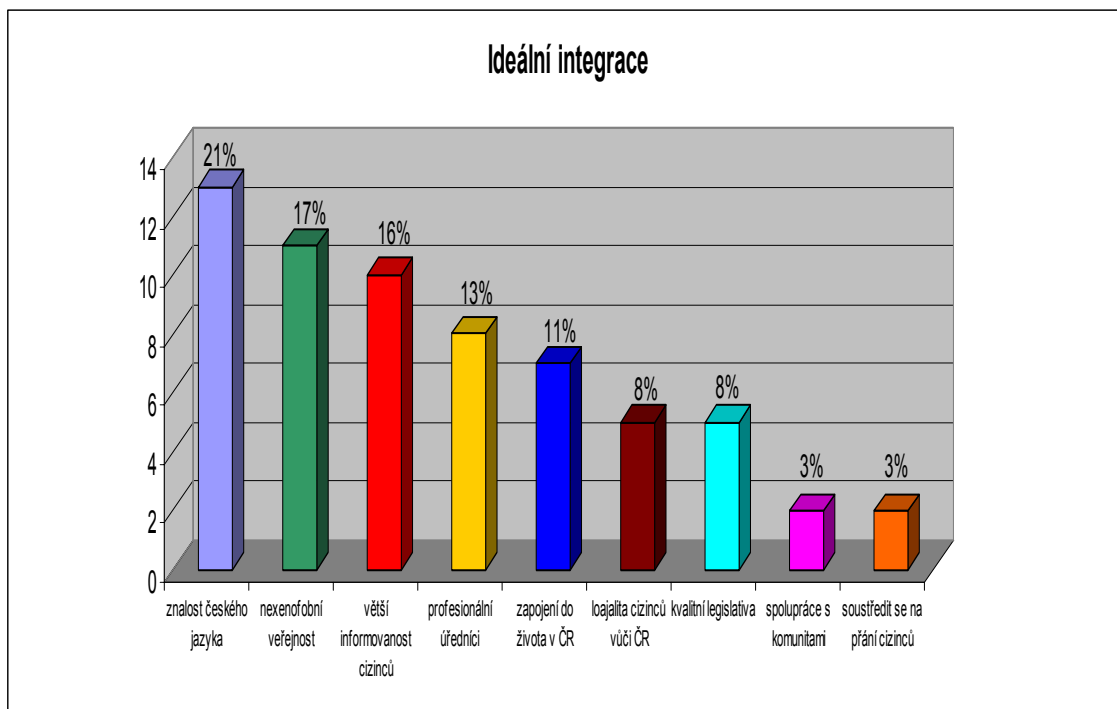
Zdroj: Vlastní výzkum

Respondenti, kteří označili možnost „ano“, uvedli tyto navrhované změny: 40% respondentů by zaměřilo Státní integrační program i na ostatní cizince, kteří tu pobývají legálně, 16% respondentů by navýšilo hodinovou dotaci výuky českého jazyka, dalších 16% respondentů by zvýšilo informovanost cizinců o sociálním a zdravotním systému u nás, 6% respondentů by zlepšilo podmínky pro získávání bydlení, 3% respondentů by zavedlo úvodní kurzy pro cizince, kde by získali základní informace o české historii a kultuře, 19% respondentů blíže nic neuvedlo.

Pro zajímavost uvádím názor jednoho respondenta: „*Ano, ale nemám teď konkrétní návrhy, již delší dobu se o tom i v Komisi pro integraci azylantů diskutuje, zatím se „nevynalezlo“ něco lepšího.*“

Respondenti, kteří označili možnost „ne“, neuvedli žádné důvody, proč tuto možnost označili.

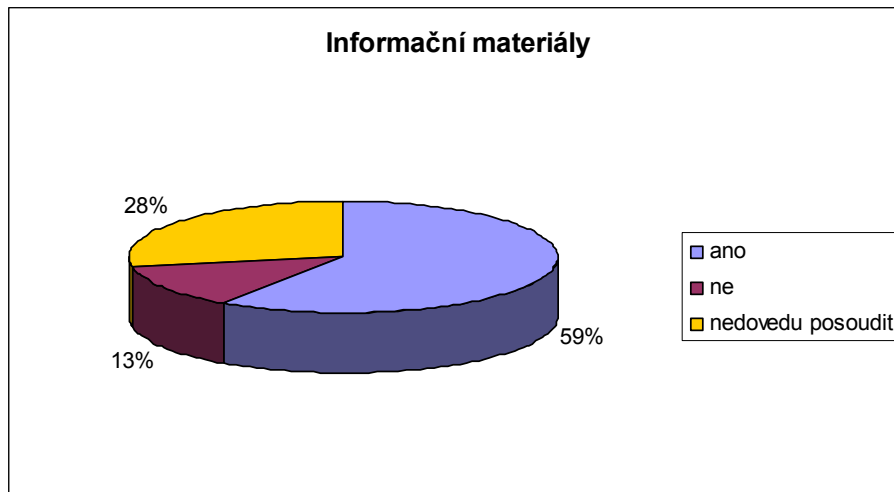
Graf 18: Ideální integrace

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku: „ Jak by podle Vás měla vypadat ideální integrace azylantů a imigrantů v České republice?“ odpověděli respondenti takto: 21% respondentů uvedlo důležitost znalosti českého jazyka pro cizince, 17% respondentů uvedlo nexenofobní českou veřejnost, 16% procent respondentů uvedlo potřebu větší informovanosti cizinců o základních faktech, 13% respondentů uvedlo kompetentní a ochotné pracovníky úřadů, 11% respondentů uvedlo přiměřené zapojení cizinců do kulturního, hospodářského a sociálního života v ČR, 8% respondentů uvedlo nutnost loajality cizinců vůči ČR, dalších 8% respondentů uvedlo potřebu kvalitní a méně restriktivní legislativy, 3% respondentů uvedlo nutnost spolupracovat s komunitami cizinců a nezaměřovat se na jednotlivce, další 3% respondentů uvedlo naslouchání přáním cizinců. Odpověď jednoho respondenta nelze zařadit do žádné kategorie, zde je uvedena pro zajímavost: „ Jak by měla ideální integrace vypadat vám řekne téměř každý, obtížnější je, jak tohoto stavu dosáhnout. To bych také ráda věděla. “

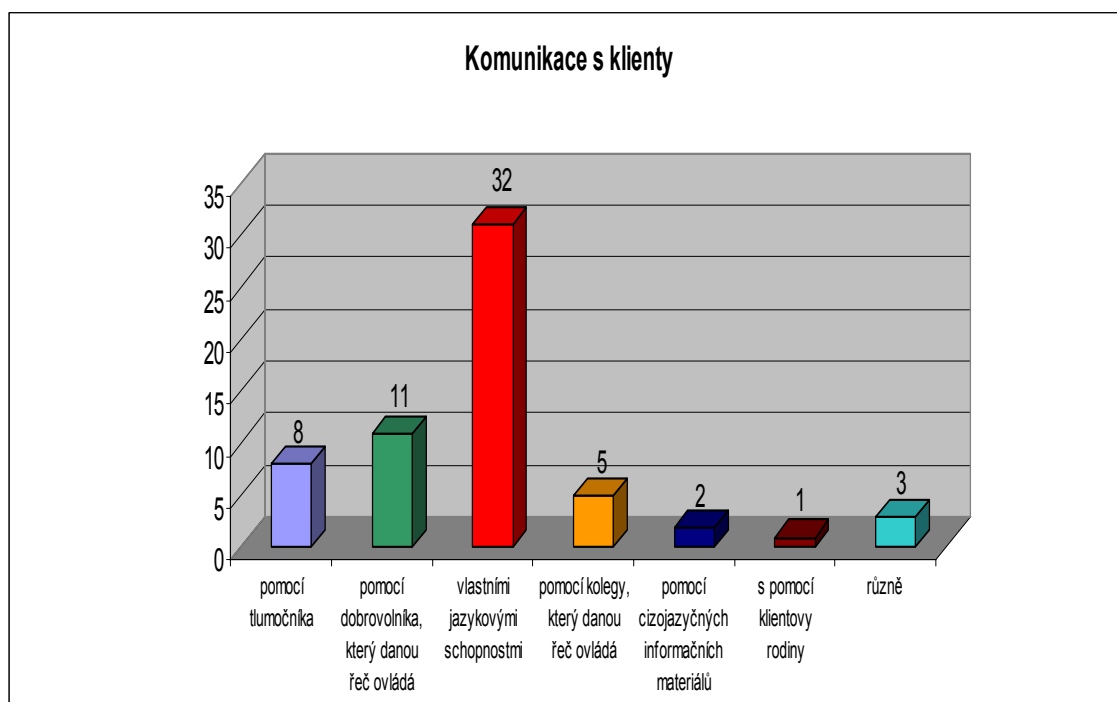
Graf 19: Informační materiály

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku: „Myslíte si, že materiály poskytované imigrantům a azylantům ve Vaší organizaci poskytují dostatečné informace?“ odpovědělo 19 respondentů (59%) „ano“, 4 respondenti (13%) odpověděli „ne“ a 9 respondentů (28%) označilo odpověď „nedovedu posoudit“.

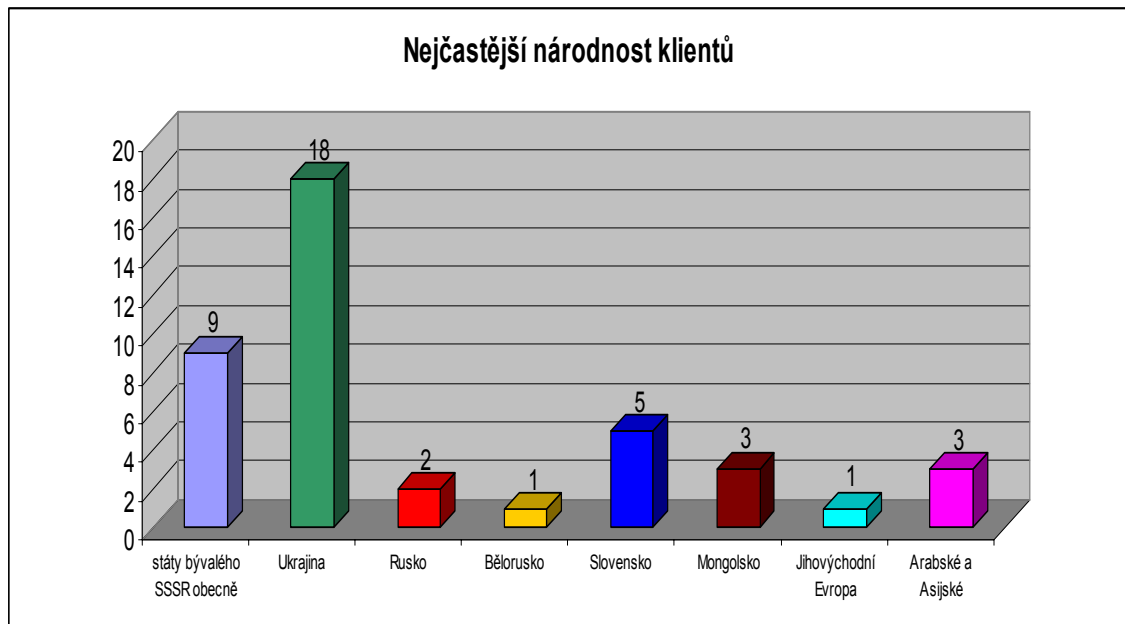
Graf 20: Komunikace s klienty

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku: „Jakým způsobem odstraňujete komunikační bariéry při jednání s klienty?“, kdy bylo možno označit i více odpovědí, přičemž četnost jednotlivých odpovědí byla tato: komunikace pomocí tlumočníka byla označena 8krát, komunikace pomocí dobrovolníka, který danou řeč ovládá 11krát, pomocí vlastních jazykových schopností komunikuje s klienty všech 32 respondentů, komunikace pomocí cizojazyčných informačních materiálů byla označena 2krát, komunikaci pomocí člena klientovy rodiny uvedl 1 respondent a 3 respondenti uvedli, že komunikují s klienty „jak se dá“.

Graf 21: Nejčastější národnost klientů

Zdroj: Vlastní výzkum

V této otázce uváděli respondenti, která národnost tvoří nejpočetnější skupinu jejich klientů. Respondenti uváděli i více národností. V grafu je vyjádřena četnost výskytu odpovědí: celkem 9krát byly uvedeny národy bývalého Sovětského svazu, 18krát byli zmíněni Ukrajinci, 2krát byli uvedeni Rusové, 1krát byli uvedeni Bělorusové, 5krát byli zmíněni Slováci, 3krát byli uvedeni cizinci z Mongolska, 1krát byli zmíněni cizinci ze států jihovýchodní Evropy a 3krát byli uvedeni cizinci z arabských a asijských zemí.

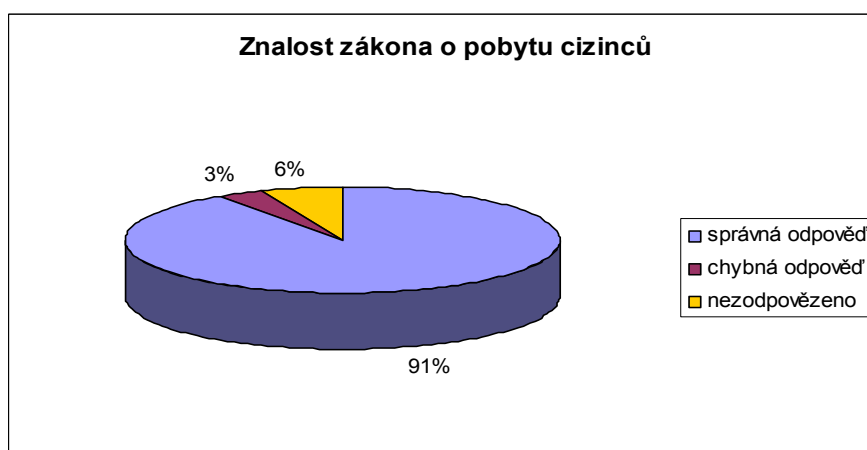
Graf 22: Obeznamení se zákonem o pobytu cizinců na území České republiky

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku, zda jsou respondenti seznámeni se zákonem o pobytu cizinců na území České republiky, odpovědělo 29 respondentů (91%) „ano“ a 3 respondenti (9%) odpověděli „ne“.

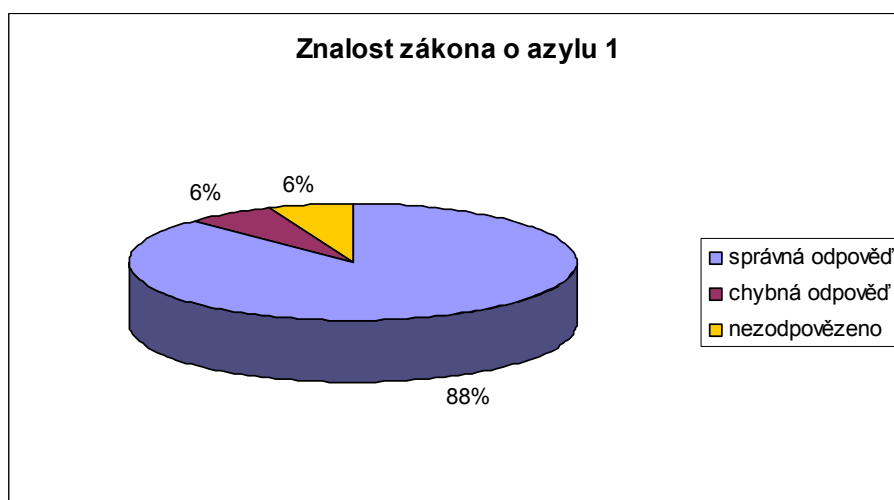
Graf 23: Znalost zákona o pobytu cizinců na území České republiky

Zdroj: Vlastní výzkum

Na znalostní otázku ze zákona o pobytu cizinců na území České republiky, která se týkala udělování povolení k trvalému pobytu, odpovědělo 29 respondentů (91%) správně, 1 respondent (3%) odpověděl chybně a 2 respondenti (6%) nezodpověděli otázku vůbec.

Graf 24: Znalost zákona o azylu 1

Zdroj: Vlastní výzkum

Na první znalostní otázku zákona o azylu odpovědělo správně 28 respondentů (88%), chybně odpověděli 2 respondenti (6%) a 2 respondenti (6%) nezodpověděli tuto otázku vůbec.

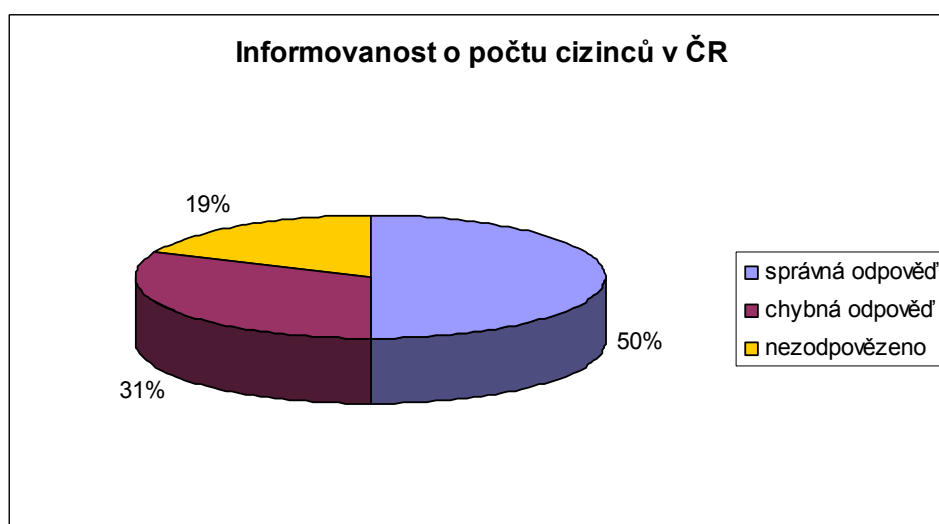
Graf 25: Znalost zákona o azylu 2

Zdroj: Vlastní výzkum

Na druhou znalostní otázku zákona o azylu odpovědělo správně 24 respondentů (75%), chybně odpověděl 1 respondent (3%) a 7 respondentů (22%) nezodpovědělo otázku vůbec.

Graf 26: Informovanost o počtu cizinců v ČR

Zdroj: Vlastní výzkum

Na znalostní otázku týkající se procentního zastoupení cizinců v populaci České republiky odpovědělo správně 16 respondentů (50%), chybně odpovědělo 10 respondentů (31%) a 6 respondentů (19%) nezodpovědělo tuto otázku vůbec.

5. DISKUSE

Cílem práce bylo odhalit překážky v integraci azylantů a imigrantů. Ve výzkumu jsem se snažila zjistit, co považují za největší překážky v integraci pracovníci nestátních neziskových organizací. Výzkum jsem prováděla dotazníkovým šetřením v nestátních neziskových organizacích zabývajících se integrací azylantů a imigrantů.

Získat stanovený počet respondentů bylo velmi obtížné. Při telefonickém kontaktu a později i při osobní návštěvě organizací se pracovníci omlouvali, že mají mnoho práce a nemají čas na vyplňování dotazníků, nebo že dotazníky vyplňují pouze studentům, kteří u nich vykonávali odbornou praxi. Často se mi také stalo, že ředitel organizace či jiný pracovník slíbil, že dotazník vyplní a zašle mi jej elektronickou poštou, ale neučinil tak. Obávala jsem se, že neseženu stanovený počet 30 respondentů. Nakonec se mi podařilo přesvědčit k vyplnění dotazníku 32 pracovníků z dvanácti různých neziskových organizací.

Z celkového počtu respondentů bylo 26 (81%) žen a 6 (19%) mužů. Při osobních návštěvách v organizacích jsem zjistila, že zde opravdu tvoří minimálně tři čtvrtě zaměstnanců ženy, které byly navíc mnohem ochotnější k vyplnění dotazníků než muži.

Průměrný věk respondentů byl přibližně 30 let a průměrná délka práce v dané organizaci byla necelé 2 roky. Zarazilo mě, že i nejstarší respondent, kterému bylo 53 let, pracoval v organizaci rok a půl. Druhý nejstarší respondent pracoval v organizaci 6 let, což sice je nejvyšší hodnota ze všech respondentů, ale přesto jsem očekávala i delší dobu v zaměstnání. Zřejmě opravdu platí, že pracovníci v pomáhajících profesích obecně nevydrží dlouho v jednom zaměstnání a musejí je častěji střídat.

První otázka zabývající se přímo zkoumanou problematikou zněla: „Myslíte si, že v integraci azylantů a imigrantů existují překážky?“ Na tuto otázku odpovědělo 31 respondentů (97%), že „ano“ a 1 respondent (3%) označil odpověď „nedovedu posoudit“. Odpověď „ne“ neoznačil žádný respondent. Z toho vyplývá, že sami pracovníci neziskových organizací jsou velmi nespokojeni s integrací azylantů a imigrantů u nás.

Druhá otázka zjišťovala, jaké legislativní překážky nejvíce brání integraci. Jednalo se o otevřenou otázku, kde respondenti vyjadřovali svůj názor. Nejčastěji se vyskytovalo 8 oblastí, které vnímají respondenti jako nejzávažnější legislativní překážky. Tyto oblasti jsou uvedeny ve výsledcích výzkumu (graf 4). O tom, za jak velký problém považují nestátní neziskové organizace právě legislativní překážky, svědčí i petice, kterou sepsali právě zaměstnanci některých nestátních neziskových organizací, a která se týká chystané novelizace zákona o azylu a zákona o pobytu cizinců na území České republiky. Podle Poradny pro občanství, občanská a lidská práva hrozí, že pokud budou tyto novely schváleny, bude mnohem obtížnější získat v České republice azyl a s cizinci, kteří jsou manžely občana ČR, bude zacházeno mnohem přísněji. S většinou bodů v petici se ztotožňuji i já.

Třetí otázka byla také otevřená a pracovníci zde měli uvést byrokratické překážky, které komplikují integraci. Z jejich odpovědí jsem vybrala 9 oblastí, které se vyskytovali nejčastěji (graf 5). Odpovědi, které nejsou uvedeny v grafu, se vyskytly pouze jednou. Přestože podle Postupu při realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2007 jsou zaměstnanci úřadů, kteří přicházejí do kontaktu s cizinci, pravidelně školeni, z mého výzkumu vyplývá, že práce úředníků není příliš dobrá. Respondenti si nejčastěji stěžovali na neochotu, předpojatost, nedostatek znalostí a neznalost cizích jazyků u zaměstnanců úřadů. Konkrétně byly zmíněny pouze dvě instituce, a to Česká správa sociálního zabezpečení a Cizinecká policie, každá tato instituce byla zmíněna 2krát. Objevil se však i názor, že se jedná o velmi individuální záležitost, protože na druhé straně existují i ochotní a profesionální úředníci. Tento názor sdílí 6% respondentů.

Čtvrtá otázka zjišťovala, zda jsou podle názorů pracovníků vystaveni cizinci v České republice rasistickým útokům. Na tuto otázku odpovědělo 18 respondentů (56%) „ano“ a 14 respondentů (44%) „ne“. Respondenti, kteří označili odpověď „ne“ a se kterými jsem hovořila osobně, většinou uvedli, že se sice tyto případy vyskytují, ale pouze v souvislosti s neonacistickým hnutím a není jich příliš.

Pátá otázka zjišťovala, zda se podle názorů respondentů setkávají cizinci u nás s xenofobií. Na tuto otázku odpovědělo všech 32 respondentů „ano“. I já se domnívám, že česká společnost je velmi xenofobní, podle mého názoru je to však spíše problém

střední a starší generace. Xenofobie u mladých lidí a dětí není podle mého názoru příliš častá, a pokud se vyskytuje, je to dáno především výchovou.

Další otázka zněla: „Jak byste ohodnotili integrační politiku České republiky?“ Pracovníci měli k dispozici škálu o sedmi stupních, hodnocení je zpracováno ve výsledcích výzkumu (graf 8, tabulka 1). Zcela typicky byly nejčastěji označeny odpovědi uprostřed škály, zatímco žádný z respondentů neoznačil jednu z krajních možností. Nejvíce respondentů zvolilo prostřední možnost „neutrální“, celkem 12 pracovníků (38%). Zajímavé však je, že zatímco možnost „na dobré úrovni“ označilo 7 respondentů (22%), možnost „horší než dobrá“ označilo celých 11 respondentů (37%), tedy pouze o jednoho méně než u možnosti „ neutrální“.

Sedmá otázka zněla: „Měla by být integrační politika státu zaměřena i na imigranty?“ Na tuto otázku odpovědělo 30 respondentů (94%) „ano“ a 2 respondenti (6%) „ne“. Pracovníci měli u této otázky také rozepsat, proč označili tu danou odpověď. Tyto důvody jsou rozepsány ve výsledcích výzkumu (graf 10). Nejčastější odpovědí, kterou uvedlo 60% respondentů, bylo, že integrační politika státu by měla být zaměřena na všechny legálně pobývajících cizince, nejenom na azylanty. S tímto tvrzení se plně ztotožňuji i já. Jak uvádí Beránková, je integrace imigrantů i jedním z cílů pilotního projektu Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků.

Následující otázka zjišťovala, zda podle názorů pracovníků klade současná vízová politika státu překážky v integraci. Na tuto otázku odpovědělo 20 respondentů (62%) „ano“ a 12 respondentů (38%) „ne“. I zde měli pracovníci písemně zdůvodnit svou odpověď. Jejich názory jsou podrobně zpracovány ve výsledcích výzkumu (grafy 12, 13). Překvapilo mě, že z 12 respondentů, kteří označili možnost „ne“ se 7 respondentů (60%) domnívá, že udělování víz příliš nesouvisí s integrací. Cousseyová však upozorňuje, že veřejné orgány nemají mnoho důvodů k zařazení cizince s nejistým pobytem do sociálních programů, nebo může mít takovýto cizinec omezený přístup ke zdravotnímu pojištění a sociálnímu bydlení.

Devátá otázka zněla: „Je podle Vás současná podoba Státního integračního programu vyhovující?“ Na tuto otázku odpověděli 3 respondenti (9%) „ano“ a 29 respondentů (91%) „ne“. Zdůvodnění odpovědí respondentů jsou zpracována ve

výsledcích výzkumu (graf 15). Celých 37% pracovníků, kteří označili Státní integrační program za nevyhovující, uvedlo jako důvod fakt, že je tento program zaměřen pouze na azylanty. To souvisí s výsledky výzkumu u otázky 7, kdy velká část pracovníků uvedla, že by měla být integrační politika státu zaměřena nejenom na azylanty, ale na všechny cizince, kteří zde pobývají legálně. Dále mě zaujal návrh na zavedení úvodních kurzů, kde by cizinci získali potřebné informace o životním stylu v České republice, našem sociálním a zdravotním systému a české historii a kultuře. Důležitost takovýchto kurzů zdůrazňují i Niessen s Schibelem, podle kterých úvodní kurzy optimálním způsobem sdělují přistěhovalcům poselství hostitelské společnosti.

Následující otázka souvisela s otázkou číslo 9 a zněla: „Změnili byste něco v systému Státního integračního programu?“ Na tuto otázku odpovědělo „ano“ 30 respondentů (94%) a „ne“ 2 respondenti (6%). Respondenti, kteří označili možnost „ano“, uvedli změny, které by v programu provedli. Tyto změny jsou podrobně popsány ve výsledcích výzkumu (graf 17). Návrhy změn jsou velmi podobné důvodům, pro které považují pracovníci Státní integrační program za nevyhovující.

Jedenáctá otázka zněla: „ Jak by podle Vás měla vypadat ideální integrace azylantů a imigrantů v České republice?“, jednalo se o otevřenou otázku. Odpovědi pracovníků jsem rozdělila do kategorií a spočítala četnost výskytu, jsou zpracovány a popsány ve výsledcích výzkumu (graf 18). Nejdůležitějším je podle pracovníků alespoň komunikativní znalost českého jazyka, která odstraňuje bariéry, zajistí lepší pracovní uplatnění i usnadní vyřizování na úradech. Hned na druhém místě se objevilo přání „n xenofobní veřejnosti“. Podle mého názoru je důležitý i aktivní přístup cizince, aby se vyrovnal se svou minulostí a snažil se aktivně na všem podílet.

Dvanáctá otázka zjišťovala, zda podle názorů pracovníků poskytují materiály poskytované cizincům v jejich organizaci dostatečné informace. Na tuto otázku odpovědělo 19 respondentů (59%) „ano“, 4 respondenti (13%) odpověděli „ne“ a 9 respondentů (28%) označilo odpověď „nedovedu posoudit“. Při osobní návštěvě organizací jsem měla možnost prohlédnout si poměrně velké množství informačních materiálů. Podle mého názoru poskytují kvalitní informace, avšak jen malé množství z nich je k dispozici v cizojazyčné verzi. Pracovnice jedné organizace mi to zdůvodnila

tím, že nemají na výrobu informačních materiálů dostatek finančních prostředků, a získat finanční prostředky právě na toto je velmi obtížné.

Další otázka zjišťovala, jakým způsobem odstraňují pracovníci komunikační bariéry při jednání s klienty. Pracovníci měli na výběr z několika možností a jejich odpovědi jsou zpracovány ve výsledcích výzkumu (graf 20).

Následující otázka zjišťovala, která národnost tvoří nejpočetnější skupinu klientů organizace. Pracovníci uváděli i více národností, proto jsem do výsledků zpracovala četnosti výskytu jednotlivých národností (graf 21). Zajímavé je, že zde došlo k rozdílu v porovnání s údaji zveřejněnými Českým statistickým úřadem o procentuálním zastoupení jednotlivých národností cizinců u nás. Pracovníci nejčastěji uváděli obyvatele Ukrajiny, států bývalého Sovětského svazu obecně a Slovenska. Podle Českého statistického úřadu jsou nejpočetněji u nás zastoupeny tyto národnosti: ukrajinská, slovenská, vietnamská, polská a ruská. V odpovědích pracovníků však byly pouze 3krát zmíněny asijské státy a polskou nebo samostatně vietnamskou národnost neuvedl žádný pracovník. Z toho lze usuzovat, že příslušníci těchto národností nemají potřebu obracet se na nestátní neziskové organizace nebo v tyto organizace nemají důvěru.

V závěru dotazníku byly 4 znalostní otázky. Rozhodla jsem se je do dotazníku zařadit, protože případná neznalost platné legislativy u pracovníků organizací může být také výraznou překážkou v integraci. Na první znalostní otázku, která se týkala zákona o pobytu cizinců na území České republiky, odpovědělo 29 respondentů (91%) správně, 1 respondent (3%) odpověděl chybně a 2 respondenti (6%) nezodpověděli otázku vůbec (graf 23). Na druhou znalostní otázku, týkající se zákona o azylu, odpovědělo správně 28 respondentů (88%), chybně odpověděli 2 respondenti (6%) a 2 respondenti (6%) nezodpověděli tuto otázku vůbec (graf 24). Na další znalostní otázku, která se také týkala zákona o azylu, odpovědělo správně 24 respondentů (75%), chybně odpověděl 1 respondent (3%) a 7 respondentů (22%) nezodpovědělo otázku vůbec (graf 25). Na poslední znalostní otázku, týkající se procentuelního poměru cizinců u nás, odpovědělo správně 16 respondentů (50%), chybně odpovědělo 10 respondentů (31%) a 6 respondentů (19%) nezodpovědělo tuto otázku vůbec (graf 26). Z toho vyplývá, že

pracovníci jsou o něco lépe seznámeni se zákonem o pobytu cizinců na území České republiky než se zákonem o azylu. Osobně si myslím, že je to způsobeno především častou novelizací. Poslední otázka byla až příliš podrobná, proto bych jejím výsledkům nepřikládala takovou váhu.

Hypotéza, která zní: „V integraci azylantů a imigrantů existují překážky“, byla na základě výsledků výzkumu potvrzena. Hypotézu potvrdily v dotazníku zejména otázky číslo: 1, 2, 3, 6, 7, 9, 10 a 11.

Cílem bakalářské práce bylo odhalit překážky v integraci azylantů a imigrantů.
Domnívám se, že cíl práce byl splněn.

6. ZÁVĚR

Problematika integrace je v současné době velmi aktuální téma, kterému by se měla věnovat zvýšená pozornost. Proto jsem se také rozhodla zpracovat tuto bakalářskou práci.

Hypotézu, kterou jsem si v práci stanovila, se mi podařilo potvrdit. Z výzkumu vyplynulo, že v integraci azylantů a imigrantů skutečně existují překážky, které komplikují nejenom samotnou integraci, ale také znesnadňují práci zaměstnancům nestátních neziskových organizací, které působí v této oblasti. Cílem práce bylo odhalit překážky v integraci azylantů a imigrantů. Domnívám se, že cíl práce byl splněn.

Práci lze využít jako námět k inovaci stávajícího integračního systému České republiky. Dále lze práci využít jako informační materiál pro studenty i širokou veřejnost, aby se dozvěděli více o problémech, které musejí překonávat azylanti a imigranti v České republice, a o jejich soužití s českou majoritou.

Právě předsudky a neochotu přijmout azylanty a imigranty mezi nás vidím jako nejzávažnější překážku v integraci. Ostatní problémy, mezi které patří zaměstnávání, bydlení, zdravotní a sociální péče či vzdělávání, se dají odstranit úpravou legislativy a celého integračního systému. Odstranit však z české populace xenofobii je obtížný a zdoluhavý proces. Z tohoto důvodu bych se mimo jiné zaměřila na práci s veřejností, zejména prostřednictvím médií, a poukázala na přínos, kterým jsou odlišné kultury pro naši společnost.

Dalším zajímavým návrhem, který vyplynul z výzkumu, je zavedení úvodních kurzů, kde by azylanti a imigranti získali potřebné informace o české historii, kultuře, společnosti, ale například i o systému veřejného zdravotního pojištění či sociální péče. Myslím, že tyto kurzy by znamenaly lepší start v dlouhodobém procesu integrace.

Jelikož se jedná o velmi obsáhlé téma, ráda bych jej ještě více rozpracovala v diplomové práci, kde bych se pokusila vypracovat návrh integračního systému pro Českou republiku, který by vyřešil stávající nedostatky.

7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BERÁNKOVÁ, KATEŘINA. *Tisková zpráva: Do pilotního projektu MPSV se zapojí další země*. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2005.
2. CENTRUM PRO INTEGRACI CIZINCŮ, O.S. *Státní integrační program jako pomoc při hledání bydlení*. [online]. [cit. 2007-03-04]. dostupné z <<http://www.cicpraha.org/dokumenty/ostatni/sip.pdf>>.
3. CIZINCI.CZ. *Centrum pro integraci cizinců*. [online]. 18.6.2007. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=361>>.
4. CIZINCI.CZ. *Centrum pro integraci cizinců*. [online]. 18.6.2007. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=369>>.
5. CIZINCI.CZ. *Centrum pro otázky migrace*. [online]. 18.6.2007. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=362>>.
6. CIZINCI.CZ. *Český helsinský výbor*. [online]. 18.6.2007. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=367>>.
7. CIZINCI.CZ. *Činnost Oddělení pro integraci cizinců*. [online]. 8.6.2005. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=18>>.
8. CIZINCI.CZ. *Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců*. [online]. 14.6.2005. [cit. 2007-08-03]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=12>>.
9. CIZINCI.CZ. *Nestátní (nevládní) neziskové organizace*. [online]. [cit. 2007-02-02]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=183>>.
10. CIZINCI.CZ. *Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)*. [online]. 15.6.2007. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=366>>.
11. CIZINCI.CZ. *Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU)*. [online]. 15.6.2007. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=374>>.
12. CIZINCI.CZ. *Poradna pro integraci (PPI)*. [online]. 18.6.2007. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=381>>.
13. CIZINCI.CZ. *Poradna pro integraci (PPI)*. [online]. 18.6.2007. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=382>>.
14. CIZINCI.CZ. *Poradna pro uprchlíky*. [online]. 18.6.2007. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=370>>.
15. CIZINCI.CZ. *právní předpisy EU*. [online]. [cit. 2007-08-03]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=34>>.
16. CIZINCI.CZ. *Sdružení Česká katolická charita*. [online]. 18.6.2007. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=364>>.
17. CIZINCI.CZ. *Sdružení Česká katolická charita*. [online]. 18.6.2007. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=373>>.
18. CIZINCI.CZ. *Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE)*. [online]. 18.6.2007. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=363>>.

19. CIZINCI.CZ. *Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE)*. [online]. 18.6.2007. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=372>>.
20. CIZINCI.CZ. *Slovník pojmů*. [online]. 2.6.2005. [cit. 2007-08-10]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=4>>.
21. CIZINCI.CZ. *Strategie spolupráce MPSV s NNO v oblasti integrace cizinců*. [online]. 24.8.2006.[cit. 2007-02-02]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=392>>
22. COUSSEYOVÁ, MARY. *Rámec integrační politiky*. přeložil Kadeřávek, Martin. 1. vydání. Vydavatelství Rady Evropy, 2000. ISBN 92-871-4341-2.
23. ČÁKIOVÁ, JULIE. *Udělení státního občanství cizincům*. [online]. 1.3.2007. [cit.2007- 05-12]. dostupné z < <http://www.icm.cz/udeleni-statniho-obcanstvi-cizincum> >
24. ČANĚK, MAREK. *Postavení migrantů na českém trhu práce*. Konference Lidská práva a fenomén migrace v současné Evropě. 13. 12. 2006.
25. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Počet cizinců v ČR*. [online]. 12.7.2007. [cit. 2007-08-03]. dostupné z <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_pocet_cizincu>.
26. DIECÉZNÍ CHARITA ČESKÉ BUDĚJOVICE. *Výroční zpráva 2005*. zodpovědná osoba Tlapák, Roman. České Budějovice: Diecézní charita České Budějovice, 2006. 34 s.
27. DVOŘÁKOVÁ, JITKA. *Metody sociální práce s dětmi uprchlíků a imigrantů nejen ve vztahu k zachování jejich identity*. in: Identita ve vztahu k národnostním menšinám. Praha: Komise Rady hl. m. Prahy pro oblast národnostních menšin. str. 561 – 565. ISBN 80-903727-1-6.
28. DYMEŠOVÁ, GABRIELA. *Sociální práce s uprchlíky*. [online]. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <http://www.opu.cz/index.php?option=com_content&task=blogsection&id=3&Itemid=26&limit=9&limitstart=9&lang=cs>.
29. HORÁKOVÁ, MILADA. *Srovnávací analýza migračních politik*. [online]. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. 15.6.2005. [cit. 2007-02-12]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=110>>.
30. *Informační publikace pro cizince Česká republika*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2006. 88 s. ISBN 80-86878-43-0.
31. KLIMEŠ, LUMÍR. *Slovník cizích slov*. 7. vyd. Praha : SPN - pedagogické nakladatelství, 2005. 829 s. ISBN 80-7235-272-5
32. KOCEV, MIROSLAV – SLEZÁKOVÁ, EVA. *Sociálně patologické jevy spojené s migrací cizinců do ČR se zaměřením na uprchlíky a žadatele o azyl*. [online]. Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze, 2002. [cit.2007-08-02]. dostupné z < <http://veda.fsv.cuni.cz/doc/kocev.doc> >.
33. KRAHULÍK, MARTIN. *Nelegální migrace a detentismus v České republice*. [online]. 2006. [cit.2007- 08-02]. dostupné z <http://www.opu.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=103&Itemid=26&lang=cs>.

34. MATOUŠEK, OLDŘICH, et al. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 352 s. ISBN 80-7367-002-X.
35. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků: Pilotní projekt*.
36. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Imigrace*. [online]. [cit. 2007-02-02]. dostupné z < <http://www.mvcr.cz/azyl/migrace.html> >.
37. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Integrace azylantů – Statistiky (počty přidělených bytů, množství peněz)*. [online]. [cit. 2007-03-12]. dostupné z < <http://www.mvcr.cz/azyl/integrace.html#sip> >.
38. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Integrace azylantů – Státní integrační program*. [online]. [cit. 2007-03-12]. dostupné z < <http://www.mvcr.cz/azyl/integrace.html#sip> >.
39. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Terminologický slovník*. [online]. [cit. 2007-03-12]. dostupné z < <http://www.mvcr.cz/azyl/slovník.html> >.
40. *Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky*. [online]. [cit. 2007-02-05]. dostupné z < <http://www.vnitro.cz/azyl/integrace2.html> >.
41. MURAD, SALIM: *K současné diskusi o migraci do Evropy – úvodní přehled*. Konference Lidská práva a fenomén migrace v současné Evropě. 13. 12. 2006.
42. NIESSEN, JAN – SCHIBEL, YONGMI. *Průručka o integraci pro tvůrce politik a odborníky z praxe*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2005. ISBN 80-86878-24-4.
43. *Ochrana uprchlíků: Otázky a odpovědi*. UNHCR, 2006.
44. *Petice proti některým navrhovaným změnám v novele zákona o azylu a novele zákona o pobytu cizinců*. [online] [cit. 2007-08-09]. dostupné z < <http://www.diskriminace.info/dp-petice/#1> >.
45. *Postup při realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2007*. [online]. 23.3.2007. [cit. 2007-07-30]. dostupné z < <http://www.cizinci.cz/files/clanky/423/koncepce.pdf> >.
46. *Projekt RAXEN*. [online]. [cit. 2007-08-10]. dostupné z < <http://www.clovekvtisni.cz/index2.php?parent=115&sid=115&id=399> >.
47. *Průvodce pro cizince*. Frištenská, Hana- Dluhošová, Helena. Slovo 21, 2004.
48. *Seminář „Asylum procedure in the Czech Republic“: Selected texts from the Seminar organised by the United Nations High Commissioner for Refugees*. Edited by Skalková, Marcela. Východočeská tiskárna, 2004.
49. *Sociální práce s uprchlíky: Sborník příspěvků v kurzu Sociální aspekty uprchlictví v teorii a praxi*. Zlín: Organizace pro pomoc uprchlíkům, 2003. 80 s.
50. UHEREK, ZDENĚK. *Integrace azylantů: Výzkumná zpráva pro Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky*. [online]. [cit. 2007-05-12]. dostupné z < http://www.unhcr.cz/dokumenty/study_integrace.doc >.
51. *Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951* [online]. [cit. 2007-08-10]. dostupné z < <http://www.unhcr.cz/zakladni/?cid=17#rights> >.
52. *Zákon č. 161/2006 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky*. [online]. [cit. 2007-05-23]. dostupné z < <http://www.sbirkazakonu.cz/web/lexdata.nsf> >.

53. *Zákon č. 437/2006 Sb. o azylu.* [online]. [cit.2007-03-06]. dostupné z <<http://www.sbirkazakonu.cz/web/lexdata.nsf>>
54. *Zpráva o realizaci koncepce integrace cizinců v roce 2006.* [online]. 23.3.2007. [cit. 2007-07-30]. dostupné z <<http://www.cizinci.cz/files/clanky/423/koncepce.pdf>>.
55. *Zpráva o stavu rasismu, xenofobie a antisemitismu v České republice v roce 2006.* [online]. 15.12.2006. [cit. 2007-08-03]. dostupné z <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1955038>>.
56. *Žijí vedle nás 06.* občanské sdružení Slovo 21, 2006. 69.s.

8. KLÍČOVÁ SLOVA

azyl

cizinec

imigrant

integrace

uprchlík

9. PŘÍLOHY

Příloha 1: Nestátní neziskové organizace zabývající se azylanty a imigranty

Příloha 2: Dotazník

Příloha 1: Nestátní neziskové organizace zabývající se azylanty a imigranty

NÁZEV	ZKRATKA	ČINNOST	ADRESA	WWW ODKAZ
ORGANIZACE	ZKRATKA	ČINNOST	ADRESA	WWW ODKAZ
ORGANIZACE	NÁZEVU	Pomoc lidem	Sokolská 18,	www.clovekvtisni.cz
Společnost při úpravi televizi v České republice	AUČR	Podpora občanských, azylových, výměna informací, pokusů, snahy zabránit	Právnické náměstí 15, Praha 1	www.aucr.cz
Berkat		Podávání žádostí o pomoc, přístup na	Rumunská 24, 120 00	www.berkat.cz
Diakonie Českobratrské církve evangelické		Právní pomoc se uprchlíky, poskytování žijícím v Praze a jimi Konžické centrum	Belgická 22, Praha 2	www.diakoniecce.cz
La Strada		Podávání žádostí o pomoc, podpora obětí	P.O.Box 305, Praha 1	www.strada.cz
Meta – Sdružení		Podpora azylových žadatelů	Rumunská	www.meta-os.cz
Centrum pro právní ochranu imigrantů	CIC	Rozvoj malých podniků, azylových oblastech, vzdělávacím či	Kubelkova 55, Praha 3	www.cicpraha.org
Mezinárodní organizace pro migraci	IOM	Podpora azylových žadatelů na projekt České republiky, kvalifikovaných	Dukelských hrdinů 692/35,	www.iom.cz
Centrum pro otázky migrace	COM	Právní a sociální poradenství, související s migrací, přeshraniční, bezplatné individuální poradenství, prevence a potírání obchodu s lidmi	Bečvářská ulice 2, Praha 1	www.migrace.cz
Multikulturní		Podpora	Vodičkova	www.mkc.cz
Česká národní charita		Rozvoj migrace online, prohlášení republiky, kteří jsou v kulturní a žijí v České republice i ve	Václavská 12, Praha 1	www.charita.cz
Český červený kříž		Podávání žádostí o pomoc, sociální a zdravotní pomoc	Thunovská 18, Praha 1	www.cck-cr.cz
Český helsinský		Skupina zákonodárné	Štefánikova	www.helcom.cz
Organizace pro pomoc uprchlíkům	OPU	Právní a sociální pomoc, psychologické pomoci, právní pomoci, stav bydlení, plánování, Koncepce bezpečné	Velká 34, Praha 7	www.opu.cz
		právní poradenství		

		Brně.		
NÁZEV ORGANIZACE	ZKRATKA NÁZVU	ČINNOST	ADRESA	WWW ODKAZ
Poradna pro integraci	PPI	Pomoc osobám, kterým již byl přiznán azyl a cizincům s dlouhodobým nebo trvalým pobytem na území České republiky. Hlavním cílem je hájit lidská práva klientů.	Senovážná ulice 2, Praha 1	www.p-p-i.cz
Poradna pro občanství, občanská a lidská práva	PPO	Poskytování bezplatného poradenství ve věcech týkajících se státního občanství. Rozvoj projektů zaměřených na problematiku diskriminace, jejích příčin a ochranu proti ní.	Petrská 29, Praha 1	www.poradna-prava.cz
Poradna pro uprchlíky	PPU	Pomoc žadatelům o azyl, poradenství cizincům, kteří pobývají na území ČR a snaha přispět jejich integraci.	Senovážná ulice 2, Praha 1	www.uprchlici.cz
Sdružení občanů zabývajících se emigranty	SOZE	Právní, sociální a psychologické poradenství, volnočasové a vzdělávací programy. Kanceláře v Brně, Olomouci a Zlíně.	Mostecká 16, Brno	www.soze.cz
Slovo 21		Boj proti rasismu a xenofobii především prostřednictvím médií, vzdělávání a integrace cizinců žijících v ČR, podpora vzdělávání Romů.	Francouzská 2, Praha 2, 120 00	www.slovo21.cz
Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky	UNHCR	Mezinárodní organizace poskytující ochranu a pomoc uprchlíkům.	nám. Kinských 6, P.O.Box 210, Praha	www.unhcr.cz

Příloha 2: Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Šárka Novotná, jsem studentka Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity a studuji obor Rehabilitační – psychosociální péče o postižené děti, dospělé a staré osoby.

V současné době píši bakalářskou práci na téma Problematika integrace v České republice. Chtěla bych Vás proto poprosit o vyplnění tohoto dotazníku, který je nezbytnou součástí mého výzkumu. Ujišťuji Vás, že všechna data budou přísně anonymní. U otázek, kde jsou možnosti odpovědí, prosím zakroužkujte tu, kterou považujete za správnou. U otázek, které vyžadují písemnou odpověď, prosím jasně a stručně vyjádřete svůj názor.

Předem velmi děkuji za Váš čas a trpělivost při vyplňování dotazníku.

Šárka Novotná

IDENTIFIKAČNÍ OTÁZKY:

1) Uveďte, prosím, Vaše pohlaví.

- a) muž
- b) žena

2) Uveďte, prosím, svůj věk.

.....let

3) Jaké jste národnosti?

- a) česká
- b) slovenská
- c) německá
- d) rómská
- e) polská
- f) ruská
- g) maďarská
- h) jiná (prosím uveďte)

4) Jak dlouho pracujete v této organizaci?

..... (prosím uveďte)

DOTAZNÍKOVÉ OTÁZKY:

1) Myslíte si, že v integraci azylantů a imigrantů existují překážky?

- a) ano
- b) ne
- c) nedovedu posoudit

2) Existují nějaké legislativní překážky, které brání integraci azylantů a imigrantů?

.....

.....

..... (prosím uveďte)

3) Existují nějaké byrokratické překážky (spolupráce s úřady), které komplikují integraci?

.....

.....

..... (prosím uveďte)

4) Domníváte se, že jsou v České republice azylanti vystaveni rasistickým útokům?

- a) ano
- b) ne

5) Myslíte si, že se azylanti setkávají v České republice s xenofobií?

a) ano

b) ne

6) Jak byste ohodnotili integrační politiku České republiky?

a) výborná

b) na velmi dobré úrovni

c) na dobré úrovni

d) neutrální

e) horší než dobrá

f) špatná

g) velmi špatná

7) Měla by být integrační politika státu zaměřena i na imigranty?

a) ano

b) ne

Pokud ano, uveďte prosím, proč

.....

.....

Pokud ne, uveďte prosím, proč

.....

.....

8) Klade současná vízová politika státu (zákon o pobytu cizinců na území České republiky) překážky v integraci?

a) ano

b) ne

Pokud ano, uveďte prosím, proč

.....

.....

Pokud ne, uveďte prosím, proč

.....

.....

9) Je podle Vás současná podoba státního integračního programu vyhovující?

a) ano

b) ne

Pokud ano, uveďte prosím, proč

.....

.....

Pokud ne, uveďte prosím, proč

.....

.....

10) Změnili byste něco v systému státního integračního programu?

a) ano

b) ne

Pokud ano, uveďte prosím, proč

.....

.....

Pokud ne, uveďte prosím, proč

.....

.....

11) Jak by podle Vás měla vypadat ideální integrace azylantů a imigrantů v České republice?

.....

.....

.....

.....

..... (prosím uveďte)

12) Myslíte si, že materiály poskytované imigrantům a azylantům ve Vaší organizaci poskytují dostatečné informace?

a) ano

b) ne

c) nedovedu posoudit

13) Jakým způsobem odstraňujete komunikační bariéry při jednání s klienty?

(lze označit více možností)

a) pomocí tlumočníka

b) pomocí dobrovolníka, který danou řeč ovládá

c) vlastními jazykovými schopnostmi

d) jinak(prosím uveďte)

14) Která národnost tvoří nejpočetnější skupinu Vašich klientů?

.....(prosím uveďte)

15) Jste seznámeni se zákonem o pobytu cizinců na území České republiky?

a) ano

b) ne

16) Po jaké době může dostat kterýkoliv cizinec povolení k trvalému pobytu na území České republiky?

.....(prosím uveďte)

17) Ve kterém roce byla provedena poslední novelizace zákona o azylu?

a) 2003

b) 2005

c) 2006

18) Víte, jaký nový termín byl zaveden v novelizaci zákona o azylu?

.....(prosím uveďte)

19) Jaké procento populace v České republice tvoří cizinci s trvalým nebo dlouhodobým pobytem podle Českého statistického úřadu?

a) 2,6 %

b) 2,8 %

c) 2,5 %